Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلمرپل

عارف تبسّم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکتاب ټول حقوق دشاعر په حق کي محفوظ دي

دکتاب پېژندنه

کتاب ------------------- دلمرپل

شاعر ------------------- عارف تبسّم

ټائټل ------------------- حفصه تمثيل

کمپوزنګ ------------------- عارف تبسّم

کمپوزنګ مرسته ------------------- بارکوال مياخېل

لمرکمپوزکورکوټه

شمېر ------------------- ۵۰۰ ټوکه

چاپ کال ------------------- ۲۰۰۶ء

د چاپ ځاى ------------------- قلات پرېس کوټه

بيه ------------------- ۱۵۰ روپۍ

دموندلودرک

۱- صحاف نشراتي موسسه کاسي روډ کوټه

۲- دانش خپرندويه ټولنه قصه خوانۍ پېښور

۳- خوشحال بک لېنډ تحصيل روډ بورے لورالائي

خورۀنکي

پښتوادبي ملګري ،بورے لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سهېلي پښتونخوا

ترون

دهغه تيارو په نوم
چي مادرنړا په لټون ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړۍ

شمېر لیک مخ

۱. دعارف تبسم رڼا رڼا نغمه نغمه تکلُم -- سعید ګوهر ------------ ۹
۲. دعارف تبسم "د لمر پل"------- سید خپرمحمد عارف----- ۲۷
۳. د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې --- عارف تبسم -----------۳۹

غزلونه

۴. نن په حق چې زهٔ پوهېږم محمده! -------------------------- ٤٥
۵. په خپل خزان ژوند کې سپرلے پالمه------------------------ ٤٧
٦. خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم---------------------------- ٤٩
۷. څه خلک بیادمرګ له کاره سره لوبې کوي --------------------- ٥١
۸. مه ځه نور په دغه لاره، ستړے کېږې ----------------------- ٥٣
۹. خود به سپېرهٔ کېږې، باران نهٔ لري -------------------------- ٥٥
۱۰. یم ناخبره چې به کله ماتوي ملګرتیا------------------------ ٥٧
۱۱. تهٔ چې مرورشوې، مرورشوله ما خپل نصیب -------------۵۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲. ړنا خوره کړم چې هر چېرې قدمونه ږدمه ---------------------- ٦٠
۱۳. تهٔ چې را یادشوې زُما یاره! غزل نوې لیکم ----------------------- ٦٢
۱٤. څراغ راواخلو ، په تیاروکې په مزل پسې ځو ------------------ ٦٤
۱٥. ماچې له ځانه سره ږدي، ترځان مې کم و نیسې ------------------- ٦٦
۱٦. بیا به خوارانو ګیلې څهٔکولې ------------------------------ ٦٨
۱۷. له تبسّمه یې وفا غوښتله ------------------------------------ ٧٠
۱۸. لمحې د تېرعمردژوند له ماه وساله وزي ----------------------- ٧٢
۱۹. دخوشحال رنګه تبسم هم مسیحا نهٔ منې ---------------------- ٧٤
۲۰. یومئین په بوئ، خواهش د ګل کوو ------------------------ ٧٦
۲۱. دا سرمایه د زندګې ساتمه --------------------------- ٧٨
۲۲. کوم نه شمه دمیني داظهار فېصله --------------------------- ٨٠
۲۳. عجبه خلګ دي احساس چې دخپلوئ نه لري -------------------- ٨٢

نظمونه

۲٤. تضاد --- ٨٤
۲٥. ؟ --٨٥
۲٦. اې دفکرسپینه لمره! -------------------------------------- ٨٦
۲۷. غرور -- ٨٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲۸. سایې -- ۸۸
۲۹. ډوکال --- ۸۹

غزلونه

۳۰. له خپله قده راوتلي، په جهان خوارۀ شو---------------------- ۹۰
۳۱. زۀ کله تیاروکي هم ورکېږم نۀ -------------------------------- ۹۲
۳۲. دهوا چي په خلوص چایقین وکړو ---------------------------- ۹٤
۳۳. بل به شي دمیني خراغونه، څه هلاکه ده--------------------- ۹۵
۳٤. مطلب دي څه دےوایه یاره! سم حساب به کوؤ ------------------ ۹۷
۳۵. دے راته پروت بیا دفکرونوکتاب ----------------------------- ۹۹
۳۶. سوځم، کبابېږم، دهجران په اورکي اوسمه ------------------- ۱۰۱
۳۷. په لاس کي هرسړےچي تُوره او خنجر کرځوي -------------------۱۰۳
۳۸. چي په لیدوېپ زُماساه، له سینې سمه وزي ------------------ ۱۰۵
۳۹. ستادستر ګوتاب لرو، طاقت لرو ------------------------- ۱۰۷
٤۰. ستادراتلو په امیدونوباورنۀ دےپکار ----------------------- ۱۰۹
٤۱. ترخوبه داعجبه غوندي زندګي تېروم ---------------------- ۱۱۱
٤۲. زمااوستاترمیان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے ----------------- ۱۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

٤٣. لیري سره او سود تړون په نوم ----------------------------- ١١٥
٤٤. زړۀ کي مي دیار واړه غمونه خوندي کړي دي ------------------ ١١٧
٤٥. وجود مي خورشو ،لاخوربږي،اوس له حده وزم ------------- ١١٩
٤٦. سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري -------------------------- ١٢١
٤٧. دټول ښارخلک راټول دي،دبلاخلاف جنګیږي ----------------- ١٢٢
٤٨. دخوشحالۍ دخپلو لوهوا نه لرمه ---------------------------- ١٢٤

نظمونه

٤٩. لمراوسحر -- ١٢٦
٥٠. جدوجهد -- ١٢٧
٥١. چې ګوبرا ته -- ١٢٨
٥٢. کوټه -- ١٢٩
٥٣. کربلا ٢٠٠٤ء -- ١٣٠

غزلونه

٥٤. مورچي ویشتلو همېشه دلته په سنګ ګلونه ----------------- ١٣٢
٥٥. ځانګرتیا نه بائیلم،خپل ځان له سمندره ګورم ----------------- ١٣٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

٥٦. داخوشحالي، خندا به هم تېره شي ------------------------- ١٣٦
٥٧. بې سترګو خلک یُو ،وخپل نظر ته نه رسېږو ---------------- ١٣٨
٥٨. غرونه که هر ځوورسېږي ترفلَکه پوري ----------------- ١٣٩
٥٩. لاهغسي دے ویران له ډېره وخته ------------------------- ١٤١
٦٠. له ځان سره سره ټول عمرخپل مکان ګرځوؤ -------------١٤٣
٦١. ځله کوې درډمنه ځله کوې ---------------------------- ١٤٤
٦٢. ځله ناکام په هره لار یُودواړه ---------------------------- ١٤٦
٦٣. نه به درځم په دغه لارګرسره ---------------------------- ١٤٧
٦٤. زموږله سینوځخه،زموږ ژونه،ښکلےغل و باسي -------- ١٤٩
٦٥. چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره ږدي ------١٥٠

نظمونه

٦٦. یولسم ستمبر- په یورپ کي ---------------------------- ١٥١
٦٧. ګلوبلائزېشن -- ١٥٢
٦٨. و یورپ ته یوهٔ وېنا ---------------------------------- ١٥٣
٦٩. په مځکه جنت -- ١٥٥
٧٠. ملګري ملتونه -- ١٥٧
٧١. په اټلي کي دځه وخت تېرولوپس یَونظمیه تأثر------------- ١٥٩
٧٢. ښیښه ځهره --- ١٦٢
٧٣. قدرِمشترک --- ١٦٣
The Dream Merchants -- ١٦٥
٧٥. ګلیډیئېټر -- ١٦٧

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزلونه

٧٦. مینه که کوې، قدم په پام راپسي مه اخله ----------------- ١٦٨
٧٧. رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبردے ----------------- ١٧٠
٧٨. ترچنارونو مي لږکم اپښے دے ----------------------------- ١٧٢
٧٩. نه په يو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم --------------- ١٧٤
٨٠ ما پاللې د دنيا هم دښمني وه ------------------------- ١٧٧
٨١ هره ورځ را خېژي په هر کور کي لمر ------------------ ١٧٩
٨٢ ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غوارم--------------١٨٠
٨٣ په څو شېبو مي تر اسمانه يوسي ------------------------ ١٨٢
٨٤ دشاعر پيژندګلوي -- ١٨٤

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عارف تبسم ـ
رڼا رڼا نغمه تکلم

د ښکلا د تخلیق په اړوند ، شاعري، موسیقي، رقص، مجسمه سازي او تعمیر په فنون لطیفه کښې خصوصي ځای لري. پېژندګلوي ئې دا ده چې هر هغه فن چې خلګو ته جمالیاتي حظ، حسیاتي مسرت او روحاني خوشحالي ورکوي، هغه له فنون لطیفه څخه دے خو شرط دا دے چې په مادي ذرائع او وسائل به ئې انحصار، نه صرف لږ تر لږ وي بلکې د مادي ضرورت او منفعت سره به ئې تړون هم د نشت هومره وي لکه هېګل چې وئیلي دي چې "د فنون لطیفه معیار، له مادي وسیلو څخه په اجتناب او بېلتون منحصر دے".

د دغه تعریف په رڼا کښې به دا وېنا غلطه نه وي چې د نزاکت، لطافت او نفاست په ذکر شوی امتیازي او اعلیٰ معیار باندې ولې چې شاعري تر ټولو زیاته پوره خېژي ځکه ئې په فنون لطیفه کښې درجه او مقام هم تر ټولو لوړ او څرګند دے.

شاعري یو تخلیقي عمل دے چې د ځنګلي بوټي په شان پخپله را شین شي. بس یو کېفیت راشي او د الهام غوندې بیان شي. حتیٰ چې د تخلیق تر تکمیل پورې شاعر په دې هم نه پوهېږي چې هغه څه لیکي او څنګه ئې لیکي. یو غېر محسوس قوت د هغه په ذهن او حواسو باندې خور او حاوي وي او هغه یوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نامعلومه دنیا ، د هغې کېفیات او عوارض په داسې روانۍ لیکي لکه اسماني فرشته چې هغه ته ډکټېشن (DICTATION) ورکوي. غالب هم دغه خبره، په ډېره ښائسته پېرایه کښې کړې ده :

آتے ہیں غیب سے یہ مضامیں خیال میں
غالب صریرِ خامہ، نوائے سروش ہے

په اردو کښې جدیده شاعري د ۱۹۶۰ء شاوخوا د ترقي پسند تحریك په ردِعمل کښې د حلقهٔ ارباب ذوق له پلېټ فارم (PLATFORM) څخه پیل شوه، سوب ئې دا وُ چې د "ادب برائې ادب" (زما په خیال ادب برائې فن) نظریه د "ادب برائې زندګي" په مفکوره باندې د بدلېدو پس د یکسانیت ښکار شوې وه، ادبیات د تخلیقي علویت او فکري رفعت له اوچته معیاره څخه د وګړو د نس او نفس غونډې په عمومي موضوعاتو باندې د نعرې، پروپاګنډې او اشتهار رنګه و لوېدلې سطحې ته را کوز شوي وو. تخلیق یو مخ د خارجي فکر نمائندګي کوله، داخل ئې یکسر نظرانداز کړے وُ. الهامي کېفیت ئې د نشت برابر او د منصوبه بندۍ زور ئې بېخي جوت وُ. حالانکې تخلیق د هغې قدرتي چشمې په مثال دے چې پخپله را و بهېږي. د ډېم (DAM) غوندې نه چې د منصوبې تحت جوړېږي. په داسې حالاتو کښې د خارجیت د زبردست یرغل په ضد تخلیقي ذهنونو بیرته داخلیت ته مراجعت ضروري وباله البت په دې تحریك کښې تر ټولو ګټور اړخ دا را مخته شو چې د روایت ټوله ښکلا او فن، د ترقي پسندۍ ټول مقصدیت او افادیت ئې هم د تخلیقي عمل برخه وګرځاوه. هغه ټول نظریات، رجحانات، اسالیب، هېئتونه او اصناف ئې د تخلیق

(c) ketabton.com: The Digital Library

د تازګۍ، قوت تاثیر او ارزښت دپاره خپل کړل چې یوه ژبه د عالمي سطحی د غوښتنو او معیار سره برابرولے شي. د اردو شعر و ادب دغه همه ګیر او همه جهت موثر تحریک، پښتو ادبیات هم تر خپلې اغېزې لاندې راوستل او په هره سیمه کښې داسې ځیرک او باصلاحیت لیکونکي را پیدا شول چې هغوې و خپل اظهار ته د نوی لب او لهجې ورکولو دپاره د تخلیقي او تنقیدي زیار، ذمه دارانه کردار خپل کړو.

په شاعرۍ کښې د نوؤ هڅو او جدیدو رجحاناتو د خپلولو او خورولو په اړه "د لورالائي مکتب" په ټوله پښتونخوا کښې جلا او منلے ځاې لري. د خپل سرخېل پروفېسر رب نواز مائل په مشرۍ کښې د "بوري" د تاریخي او افتخاري خاورې سره تړون لرونکو شاعرانو، نه یواځې پخپله د اظهار نوی اسالیب پېدا کړل بلکې د جنوبي پښتونخوا څخه دباندې ئې هم اغېزه ښکاره او اثرات مرتب شول. نن دا په دعوىٰ سره ویل کېدے شي چې "لورالائیات" د یوې شعري، ادبي او تنقیدي اصطلاح حېثیت تر لاسه کړے دے او د لورالائي د مکتب جدیدې شاعرۍ د شلمې پېړۍ تر ټولو د موثر مکتب او منظم تحریک ځاې مونده لے دے. په دې خاوره کښې د نوو رجحاناتو په اړه د بحرونو، هېئتونو، قافیې ردیفونو او لفظونو د علامتي، تمثالي، استعاراتي او د نوی معنوي استعمال د کامیابو تجربو سره په مختلفو ژانرونو کښې په متنوع موضوعاتو باندې پرله پسې دومره اهم تخلیقي کار او زیار مخې ته راغلے چې هیڅ ادبي تاریخ او شعري تذکره ئې نظرانداز کولے نه شي. خصوصاً د لورالائي شاعرانو د خپل خپل اسلوب په حواله

(c) ketabton.com: The Digital Library

انفرادي تشخص بيا موند. د "اسلوب" د امتيازي تخصص په حقله د پروفېسر شميم حنفي دا وينا د قاطِع بُرهان په مصداق ده چې " تجربې او تصورات مشترك كېدلې شي خو اسلوب هغه صفت دے چې خالصتاً انفرادي او شخصي ملكيت بلل كېږي، د دې اړخ د جاج او جائزې په پرته د يو ادب پارې صحيح مطالعه امكان نه لري" خو د اسلوب (STYLE) او اسلوبيات (STYLISTICS) په اړه په پښتو كښې دومره لوړ تنقيد او علمي پرتلنه تر هغه وخته ناممكن ده چې ادبي تجزيه د سائنس تر مرتبې پورې ځان نه ورسوي.

د لورالائي د جديد شعري مكتب سره ناشلېدلې تړون لرونكي شاعران لكه محترم رب نواز مائل، سيد خېرمحمد عارف، سرور سودائي، عمرګل عسكر، اروابناد وزيرمحمد سوالي، ځوانيمرګ سيد محمدګل شاه خوستي او راقم الحروف او په مونږ پسې پروفېسر محموداياز، افضل شوق او سهېل جعفر او ورپسې راتلونكي منور ځلميان لكه عبدالغني مبارز، رازق فهيم، عارف تبسم، علي كمېل قزلباش او قاري جمال الدين مسافر داسې نومونه دي چې له ادبي دُنيا سره په زړه پورې تعارف لري او په خپل خپل ځاې د ادب په ناقدينو باندې د سنجيده لوستنې او ستاينې حق لري. د دغو ټولو شاعرانو شخصي تخصيصات او تخليقي مميزات را مختّه كول يو باقاعده تنقيدي موضوع دے چې په دې ليكنه كښې ګنجائش نه لري، ولې چې دا وخت د ګران عارف تبسم د راتلونكي مجموعې په بابله تفهيم او تحسين يا مطالعه او تجزيه زما اصل موخه ده.

ګران عارف تبسم يو ذهين، متين، سنجيده، فهميده، ديده

(c) ketabton.com: The Digital Library

ور او بـاهنر ځلمـے دے، هغــه د لــورالائــي د ويــاړمنی تــپې د ژونــد او ژواك مجــسم تــصوير او مكمــل تفــسير دے. هغــه يــواځی خوبــصورت او خــوب ســيرت، خــوش خيــال او خــوش بيــان پښتــو شــاعر نــه دے. د پښتــو او اردو دواړو ژبــو ډېــر ښــه، غښتلے، باشــعور، مترقــي صــائب الــراې او صــاحب الــراې نثرنگــار هــم دے. د هغــه مــضامين د هغــه د ادبــي قــد و قامــت او فكــري شخــصيت پــه تــشكيل كښــی اهــم معنــوي رول لــري خــو دلتــه ئــې اجمــالي څېړنــه هــم ولــی چــی د طوالــت باعــث گرځی ځكه زهٔ خپل اصل موضوع ته پاملرنه را گرځوم.

د گــران عــارف تبــسم دا اولنــۍ شــعري ټولگــه "د لمــر پــل" مــا لــه ســره تــر پايــه لفــظ بــه لفــظ لوســتی ده. پــه دې كښــی د تــورو د بــاران وروســته د كاغــذ پــه اســمان بانــدی د خيــالونو ســرې او شنــې پــه شعري فــضا كښــی د تخليــق تــازه، شــوخ او نــوی رنگونــه پاشــلی دي چــی د ادبي كائنات حسن ئې نور هم زيات كړے دے.

عــارف تبــسم پــه غــزل او نظــم دواړو كښــی د يــوه ســپېځلی شــاعر پــه حېــث گــڼ داســی مــضامين قلمبنــد كــړی او موضــوعات څېــړلی دي چــی ادب مَيَنــان او د فكــر و فــن نقــادان ځــان تــه ارومــرو متوجــه كــوي. پــه دې اړه هــر هغــه څه ليكــل خــو امكــان نــه لــري كــوم چــی مــا محــسوس كــړی دي البــت هغــه موضــوعات چــی د هغــه د فكــري دائــرې پــه جوړښــت كښــی مركــزي اهميــت لــري، دلتــه ذكــر كــول او د هغــه د اظهــار د انــداز پــه حقلــه څــه نــا څــه تللــی رايــه تاســو تــه وړانــدی كــول ددې ليكنی يوه اساسي غوښتنه ده.

عــارف تبــسم د جديــد حــسيت يــو نمائنــده پوهېــت دے. د هغــه لــب او لهجــه پــه تــازگي، رعنــائي او توانــائي ډكــه ده. د هغــه لفظيــات

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــه یــوې خواتــه د شــعري روایــت او ادبــي تجـربې د توثیــق عکــس العمــل ښکــاری نــو بلــې خواتــه د نــوی معنویــت د زېــږون، لټــون او پَلټــون پېلامــه هــم دي چــې لــه علامتــي، تــشبیهاتی، اســتعاراتي استعمال سره سره تمثیلي او محاکـاتي انـداز هـم لـري چـې د پښتـو شـاعرۍ د پـرمختګ پـه سـفر بانـدی دلالـت کـوي او د یـو ځـانګړی اسـلوب د جوړښـت واضـح ځـرك لـري. کـه دا ولـیکم چـې د لفظـي تــشکیلاتو پــه تــرځ کښــې یــو نــیم ځــاې هغــه د نیولــوګیزم (NEOLOGISM) تـر حـده اجتهـادي هڅـې کړیـدي نـو کـره کتنـه او باقاعده څېړنه دا اړخ هم ثابتولې شي.

د عــارف تبــسم پــه شــاعرۍ کښــې مــا لــه خپــل ټاټوبی، خپلــې خــاوری، خپــل ولات سره ذهنــي او قلبــي تــړون، د مځکــې ســره ټینګــه رشــته، د پښتــو، پښتــون، پښتونخــوا او پښتونــولي ســره نــه پــرې کېـدونکې تعلـق او د خپـل کلتـور، رسـم او رواج، دود او دسـتور، لـه ښـو او اعلـی قـدرونو سـره د وفـا او اخـلاص، مینـې او عقیـدت رویـه لـه ورایـه ښکـاره لیـدلی ده. د هغـه پـه نظم او غـزل دواړو کښـې معاشرتي روایــات، ســماجي تــاریخ، انــساني تمــدن، ثقــافتي اقــدار، تهــذیبي ښائــستګي، اخلاقــي رویــې او عــالمي منظرنامــه پــه فکــري بلاغــت او جمالیاتي شعور سره په ډېر مهارت او کمال انځور شوی دي.

د معروضــیت او موضــوعیت پــه حوالــه د عــارف تبــسم شــاعري د خپــل بــاطن او شخــصیت د عرفــان تکــل هــم دے او د نړیــوال کلــی د آشــوب، بُحــران او رســتخیز د آګهــۍ ذریعــه هــم، چــې د کــم عمــرۍ باوجود د هغه فکري پختګي او ذهني بلوغت څرګندوي.

د دې مجمــوعې مطالعــه دا ښودنــه هــم کــوي چــې عــارف تبــسم لــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمالیاتي ذوق او د مینی له تجربې څخه هم بې برخې نه دے پاته شوے خو دا اړخ زما په خیال د هغه په موضوعاتو کښې ضمني او ثانوي حېثیت لري. که دا اووایم چې عارف تبسم په پښتو شاعرانو کښې هغه لومړے ځوان دے چې د عمر د فطري تقاضو باوجود ئې د مینې ضروري ضرورت نظرانداز کړے دے او خپل عصري شعور ته ئې د تخلیق په صورت ګرۍ کښې زیات اهمیت ورکړے دے، نو غلط به نه وي. هغه معروض زیات لیکلے دے او موضوع کم خو دلته دا وضاحت زښت زیات ارزښت لري چې په ادبي تخلیق کښې په بشپړه توګه د خالص معروضیت اظهار امکان نه لري، ولې چې خارج هم د تخلیق کار له داخل څخه هغه وخت را وځي چې د هغه د ذات برخه جوړ شي یا د هغه په احساس کښې د خپلې تجربې په څېر شامل شي او اظهار ئې ضرورت او مجبوري وګرځي. سوب ئې دا دے چې د شاعر خپلې تقاضې، عقائد، نظریات، جذبې، افکار او رجحانات هغه د خپلې خوښې ناخوښې هرکله پابند ساتي. وئیل دا غواړم چې عصري شعور هم د لیکونکي د شخصیت د کُلیت سره په تړون مجبور دے. له دې بغېر هغه د تخلیقي عمل برخه نشي جوړېدے او که جوړ هم شي د صحافتي تحریر رنګه به له خوند او تاثیر څخه خالي وي.

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم ځنې نظمونه لکه "یوولسم ستمبر په یورپ کښې"، "ملګرې ملتونه"، "په اټلی کښې د څه وخت تېرولو پس یو نظمیه تاثر"، "ګلېډ ېټر"، " و یورپ ته یوه وېنا" او "The Dream Marchents" زما د پورتنۍ خبرې په تائید کښې وړاندې کېدلے شي. دا ټول موضوعات، معروضي دي خو د هغه د داخل د برخه جوړېدو پس ئې تخلیقي بڼه خپله کړې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده. هم دغه د تخلیق غوښتنه ده. معروض چې تر څو په موضوع بدل نه شي. خارج چې تر څو د شاعر په باطن کښې تحلیل نه شي او له داخل څخه نه را ووځي، هغه فن پاره نشي بلل کېدے. د مثال په ډول به زهٔ د هغه معرٰی نظم "ګلوبلائزېشن" ستاسو مخ ته کښېږدم :

بې شکه دې کلي کې هر څه ډېر دي
خو د خپلوي چرته درک نه ښکاري
د میني هم څه سلسله نه وینم
د نړیوالو په دې لوی کلي کې
پېژندګلوي د هر چا ګډه وډه
هر یو ډغیږي اوس په بله ژبه
هیڅوک حال نه لري په خپل څنګلوري
بې شکه پراخ دي څلور واړه لوري

د هغه مختصر آزاد نظم "چي ګوېرا ته" هم مطالعه کړئ:

تا چې په کومه لاره
سر و بائېلو
په هغه لاره تګ اسانه دے ډېر
د دې دپاره بس
یو شرط دے لازم
چې سړے ووځي له خپل ځانه
په جهان خور شي

د ۲۰۰٤ء د مارچ په دویمه نېټه (چې د ۱٤۲۵هـ د محرم لسم تاریخ دے) په کوټه ښار کښې چې د ترهه ګرۍ یا فرقه واریت

(c) ketabton.com: The Digital Library

کومه ناوړه او ناروا پېښه شوې وه. د هغې بيان چې عارف تبسم په کوم دلاوېز انداز او له غربوه په ډك آواز كښې كړے دے، هغه د معروض په موضوع باندې د بدلپدلو بهترينه نمونه ده. يوه خارجي واقعه يا وقوعه موثره تخليقي تجربه هم داسې جوړيږي. په غور ئې و لولئ :

کور ته مې اور واچولو ځکه لمبې پورته شوې
بيا مې له دا خپل وجوده خاوري ايرې پورته شوې
څوارلس سوه كاله پس په ما كښې شو يزيد را ويښ
ځکه مې د خپل حُسين له دړده نارې پورته شوې
بيا مې كړو لاسونه نن په خپلو وينو باندې سره
ځکه مې نن بيا پنځه څلوېښت جنازې پورته شوې

عارف تبسم د نظم نګار په حېث په ښو موضوعاتو، ښه منظومات ليكلي دي. د پورتني موضوع سره په تړلې موضوع " كربلا ٢٠٠٤ء" كښې د هغه اختتاميه ډېره بليغه او موثره ده :

بيا ډېرو خلكو د يزيد شكل او قد واغوستو
بيا ئې په ډېرو حُسېني سرونو لوبې وكړې

د هغه " نعت" او ځنې نور نظمونه لكه "جدوجهد"، "؟"، "ښيښه څهره"، "په مځكه جنت" او " اے د فكر سپينه لمره" (د حمزه بابا په حقله) د ډېرې ستائينې وړ دی خو زه ئې دلته دوه درې مختصر غونډی نظمونه تاسو ته وړاندې كول غواړم، كوم چې زما په خيال، په اختصار كښې جامعيت، په اظهار كښې معنويت او په پېرايه كښې جاذبيت لري. تر ټولو له مخه د هغه نظم "تضاد" ته پاملرنه وكړئ:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ازغن فطرته خلګو
څنګه عجيبه غوندی
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندی
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

"تضاد" د هغه په يو مسلسل غزل کښې هم موضوع ګرځېدلی دے چې خصوصي کتنه غواړی د پورتني نظم په حواله زما په فهم، په لنډو ټکو کښې، د شعريت په ژبه، زمونږ د معاشرتي ژوند د متضادو رويو او د نفسياتو په اړه د وګړو د منافقانه دوه مخيزه کردار تر دې زياته، په زړه پوری انځورګری شايد ممکن هم نه ده. همداسې زمونږ د چاپېرچل د معاشي، سياسي، طبقاتي او اخلاقي صورتِ حال په اړه هغه يوه وړوکی منظومه د "سائې" تر سرخط لاندی پخپله علامتي او تمثالي بڼه کښې نه صرف د اظهار او ابلاغ حق ادا کړے دے بلکې په دې کښې دا هم څرګندېږی چې هغه په نړۍ او تاريخ باندی ژور نظر لري، د ماضي او حال سره سره هغه د مستقبل امکانات هم وينی. د عصري شعور په رڼا کښې دا نظم د آفاقيت رنګ او د ژوندۍ شاعرۍ مثالي نمونه بلل کېدلے شي :

په څومره هيله
ساده خلګ و اسمان ته ګوری
غواړی په ټکنه غرمو
له سرو لمرونو سائې
که څه هم دوی په دغه بنه خبر دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې يوه توره او اوږده شپه
را روانه ده بيا
ځکه اوږديږي وار په وار
د ډېوالونو سائې

هم دغه يا دغسې احساس د هغه په يو بل مختصر نظم "لمر او سحر" کښې هم جوت دے. په اصل کښې د ماحول توره شپه د هغه په حسيت باندې خوره ده، هغه د حالاتو تيارو خوړلے دے، هغه د وخت تورتم دومره ځپلے، ځکلولے او ځورولے دے چې هغه د ژوند او ژوندَسرو دپاره د رڼا مستقل اهتمام غواړي، حتٰى چې په شپه کښې هم د لمر ضرورت محسوسوي. ګوا سپوږمۍ، ستورې، څراغونه، ډيوې او بَلَبونه هغه وسيع المعاني شپه نه شي رونولے کومه چې د وګړو په حواسو باندې خوره ده، دا تاريکه په اصل کښې د اطمينان، سکون، خوشحالۍ او پرمختګ هغه رڼا غواړي چې ذهن او زړهٔ منور کولے شي، هغه لمر غواړي چې زوال او غروب نه لري او داسې "يوټوپيائي" لمر انساني معاشره شايد چې هيڅکله نه ووينې خو د عارف تبسم په شانې د ژوندي فکر او حساس طبعې شاعر د نړۍ د ودانۍ سوکالۍ او ترقۍ دپاره که نور هيڅ نه شي کولے. خوب خو ليدلے شي بدرنګه ماحول، په خيال خو ښائسته کولے شي. ماته خپل يو اردو بيت را پياد شو :

اور کچھ کر نے کے قابل تو نہیں سوچ مِری
کاش! دُنیا مَیں تِری اور حَسیں کر سکتا

د عارف تبسم نظم داسې دے :

(c) ketabton.com: The Digital Library

په نیمه ورځ به مې یواځې پرېږدې
یقین د ورځې
په لمر څنګه وکړم؟
ماته د شپې ستا ضرورت دے لمره!
ستا انتظار
تر سحر څنګه وکړم؟

په دې مجموعه کښې د عارف تبسم یو نثري نظم هم د "قدر مشترك" تر عنوان لاندې شامل دے، زۀ له دې څخه انکار نه کوم چې ښه خيال بلکې بهترين خيال پکښې دے خو له دې سره متفق نه يم چې نثر ته دې د نظم نوم ورکړے شي، ولې چې نثر نثر دے او نظم نظم. معنوي اهميت او فکري ترفع په نثر کښې هم خپل قدر او قيمت نه بائيلي. ځکه د "نثري نظم" په ډول ئې د وړاندې کولو تصنع او تکلف ته هيڅ ضرورت نشته. خدائېګو! زۀ د هيڅ نوې صنف مخالف نه يم خو دا ضرور وايم چې نثري نظم دې د شاعرۍ په ځاې د نثر په اصنافو کښې شامل کړے شي لکه "ادبِ لطيف" چې په تېرو وختونو کښې د نثر برخه وۀ. هم هغه "ادبِ لطيف" ته نن "نثري نظم" ځکه وايه شي چې ليکونکے ئې برناحقه شاعر جوړ شي. حالانکې "شاعری جزويست از پيغمبری"_ لکه هر څوك چې پيغمبر نه شي جوړېدلے. همداسې هر څوك شاعر هم نه شي جوړېدلے بلکې "مُتَشاعر" جوړېدل لاهم څه ناڅه فني خبرتيا ته اړتيا لري. د نثري نظم "خودساخته او نام نهاد شاعر" ته خو متشاعر وئيل هم روائبنت نه لري لکه "نقل کفر" چې "کفر نباشد". شاعري خپل حدود او قيود لري. د هغو پابندي که ګرانه ده، دا خو اسانه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې سرې دي "نثرنګار". جوړ شي حالانکې زما په خيال نثرنګار جوړېدل هم ببخي ګران کار دی.

د عارف تبسم د دې مجموعې د غزل برخه هم د معنوي ارزښت او فکري بلوغت په حواله خپل خوند، رنګ، او اغېزه لري يا په نورو ټکو کښې د جديد غزل له شعار او معيار سره ښنګ وهي. لکه ښنګه چې ما له مخه ليکلي دي هغه يو بېدار، حساس او ژوندی شاعر دی. هغه شاعري يوه تفريحي مشغله نه بولي ځکه د غزل په ببتونو کښې هم د لوستونکو ذهني تربيه کوي. د هغوې مخ ته حقيقت او واقعيت په شعري پېرايه او موثره لهجه کښې وړاندې کول هغه خپله ادبي وظيفه او علمي فريضه ګڼي. هغه غواړي چې خپل فکر، احساس، جذبه او بصيرت تر خپلو قارئينو پورې ورسوي چې د هغوې دپاره د لطف اندوزي څخه زيات د هغوې په خيالاتو کښې بدلون، ويښوالے او ځلا راولي، دا څو اشعار ئې د مثال په ډول وړاندې کوم:

مورِ به په شپه هم لکه ورځ سپينه رڼا خوروؤ
تيارې که هر څو له سهاره سره لوبې کوي

څراغ را واخلو په تيارو کې په مزل پسې ځو
مورِ هره شپه لټون کوؤ، د لمر په پل پسې ځو

دا به ضرور د چا د جبر ښکار وي
ګنې دا خلګو تيارې څه کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ لاړښوونکې ټوله ورځ تر لمر چاپېره ګرځي
ځان ته رڼا را ټولوي، موږ په تياره کې ساتي

چــا چـــې پـــر دوی بانـــدې تيـــارې راوســـتې
دوی لــــه هغــــه ښخـــــه رڼــــا غوښتلـــــه

بيــا پــه ټــول وطــن تــورو تيــارو خولــه لګــولې ده
څــو خلګــو و ځــان تــه ځراغونــه خونــدې کــړی دي

زه پــــه دې ســــپېره منظـــر عــــادت نــــه يــــم
دا څنګـــــه ســــپرلی دی، ګــــلان نــــه لـــري

د يــوې کونــډې ماشــومان پــه ســپېدو پورتــه شــولو
وائــي مورکــۍ! مــوږ د اتــامو پــه تکــل پــسې ځــو

پــه دې پورتنيــو بيتونــو کښــې شــپه، ســحار، رڼــا، تيــاره، ځــراغ، لمــر هغــه علامــات او اســتعارات دي چــې د عــارف تبســم پــه شــاعرۍ کښــې ځــای پــه ځــای خــواره واره ښکــاري. دا محــض الفــاظ نــه دي. د هغــه د فکــر او پېغــام د ترســيل، تفهــيم او تــشريح مرکــزي منــابع دي او د لوســتونکو دپــاره زمونــږ د ســماجي ژونــد او سياســي حــالاتو د پــوهنې بنيــادي ذرائــع دي. کــه مونــږ پــه ځيــر ورتــه وګــورو نــو پــه دې لفظونــو کښــې زمونــږ د چاپېريــال انځــور لــه خپلــې صــحيح څهــرې او حقيقــي کــړو وړو ســره موجــود دی. بلکــې پــه دې شــعرونو کښــې د سياســت او سياســتمدارانو اصــل شــکل هــم محفــوظ دی چــې بېخــي بــدرنګ، قبــيح او مکــروه دی. لــه دې پــه پرتــه زمونــږ د هېــواد بــې رنګــه ســپېره منظــره او د خوارانــو د ژونــد ژواك د بدحالــۍ او د رزق د تحــصيل د کــړکېچن او خــوږمن صــورتِ حــال اظهــار هــم پــه بليــغ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او فصیح تورو کښې مرقوم دے.

عـارف تبسم ولـې چې خپـل چاپېرچـل پـه برنـدو سـترګو وینـې ځکـه هغـه نـه تېروځـې، هغـه "مـداریان" ډېـر ښـه پېژنـې. د "نعـرو" پـه ځاې "عمل" غواړی. ګټور او مثبت عمل، دا شعر ئې وګورئ :

څـــوك د نعـــرو لیکلـــو حـــق نـــه لـــري
زۀ خپـــل د ېـــوال غېـــر سیاســـي ســـاتمه

کـه داسـې نـه ده نـو بیـا دا یـو ښـه طنزیـه شـعر دےاو دا ځنـې مـراد دےچې پـه موجـوده حـالاتـو کښـې د سیاسـي شـعور بغېـر ژونـد بې معنـا دے. ځکـه هیڅـوك دا حق نـه لـري چې د قـام لـه بېـدارۍ او د وطـن لـه ترقۍ څخـه لاتعلق پاتـه شي خـو عـارف تبسم چې د کـوم رجحـان او مـزاج شـاعر دے. زمـا پـه فکـر هغـه "غېـر سیاسـي" کېـدلے نـه شي. البت هغـه پخپـل تنـدي هـیڅ لېبـل لګـول نـه خوښـوي. هغـه د چـا غلـط کـار پـه لار نـشي تللے. د چـا "بهـروپیې" تقلیـد نـشي کولے. د چـا قـام خرڅـونکی او وطـن فـروش پېـروي نـه شـي زغملے. هغـه خپـل فکـر، خپـل نظـر لـري او د هغـه مطـابق د ژونـد دپـاره لاره لیکـه ټاکـل خوښوي لکه په خپل دې شعر کښې چې وائي چې :

ځـــان تـــه رنـــا را ټولومـــه او ابـــاد بـــه وځـــم
مـــزاج د لمـــر لـــرم، د تـــورو تیـــارو بعـــد بـــه وځـــم

عـــارف تبـــسم پـــه انقـــلاب یقـــین لـــري او انقـــلاب هیڅکلـــه د سـترګو پـه رپ کښـې نـه راځـي، هغـه پخپلـه وخـت راځـي. البت پـه فکـر کښـې د مبـارزې قـوت او لـه نـاموافق مـاحول سـره د ډغـرې حوصـله، پـه ارادو کښـې اسـتقلال او پـه زړۀ کښـې تـوده ولولـه غـواړی، یـواځې دا نـه بلکې یـو لـه صبر او زغـم څخـه ډك ناستړے

(c) ketabton.com: The Digital Library

انتظار هم، لکه په دې شعر کښې چې هغه پخپله وئیلی دي :

بـــل بـــه شـــي د مینـــی څراغونـــه، څـــه هلاکـــه ده؟
رونـــه بـــه شـــي دغـــه د ژونـــد خونـــه، څـــه هلاکـــه ده؟

تاسـو وکتـل چـې هغـه د اُمیـد تلقـین کـوي ولـې چـې پـه راتلـونکې بـدلون بانـدې غېـر متزلـزل یقـین لـري لاکـن هغـه پښـه پـه پښـې ایښـې، بې غمـه نـه دےناست، لګیـا دے کـار کـوي، پرلـه پسې زیـار باسـې، ذهنونه ویښوي، جذبې را پاروي او رجحان سازي کوي :

رښـا خـوره کـړم چـې هـر چیـرې قدمونـه ږدمـه
و مـــخ تـــه ځمـــه او پـــه لاره څراغونـــه ږدمـــه

ژونـــــده! ســـتا غمونـــه پـــه خنـــدا وړمـــه
اوښکـــه اوښکـــه یمـــه خـــو څڅیـــږم نـــه

د ژونــد ، حـــالاتـــو او مـــاحول ســره د هغـــه ټینګـــه فکـــری وابـــستګي پخپـــل ځـــاې، رښتیـــا خبـــره دا ده چـــې پـــه اوړو کښـــې د مـــالګې پـــه مقـدار د هغـــه د مینـــې او ښکــلا پـــه بـــاب اشـــعار هـــم ډېـــر خوږلــت، نــوےتــوب او زړه راکښــون لــري، هغــه چــې لــه دې موضــوع ســره تــړلې کــوم اشــعار کښلــی دي، هغــه زیــاتره پــسندیده دي، زهٔ ئــې دلته صرف څلور نمونې ستاسو مخ ته ږدم:

ســتا د ســپین مـخ پــه ویــړ اسـمان بانـدې خـواره واره شـي
ســـتورې دا ســـتا د ښائـــستې زنـــې لـــه خالـــه وزي

تــر څــو بــه ژونـد مــوږ تبـسمه! پــه لېمــو کښــې کــاوه
د اوښکــو څــاڅکې شــو، د پیغلــې پــه ګرېـوان خــواره شــو

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــــه بـــه درځـــم پـــه دغـــه لاړ ګرســـره
پـــرې بـــه ږدم ســـتا کلـــے او ښـــار ګرســـره

کـــه څـــه هـــم ضـــد دي يـــو د بـــل خـــو تبـــسمه! ګـــوره
څـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتيـــا

د جدت او انفراديت مرقع، دا درې مرصع شعرونه ئې د فني کمال او جمالياتي اظهار ښتي زياتي ښائستې او په زړه پورې نمونې دي :

ځانګړتيـــا نـــه بـــائيلم، خپـــل ځـــان لـــه ســـمندره ګـــورم
ځکـــه خـــو واوره وجـــود زۀ لـــه تـــاوده لمـــره ګـــورم

خپـــل د پوالونـــه هـــره شـــپه لـــه ځـــان ســـره ويـــده کـــړم
خـــداې خبـــر څـــوك ئـــې هـــر ســـهار د بـــل مکـــان ســـره ږدي

د تيـــارو بـــدي مـــی نـــوره پـــه وس نـــه ده
ننـــــواتی تـــــه مـــــی ور وړه څراغونـــــه

زۀ د عـــارف تبـــسم ټولـــه شـــاعري نـــه ســـتايم، پـــه هغـــی کښـــی نيمګړتيـــاوی، خاميـــانی او کمزوريـــانی هـــم شـــته خـــو پـــه مجمـــوعي ډول ئـــې زۀ د اســـقام او معائـــب پـــه ځـــاې شـــعري حـــسن او محاسِـــن تـــه زيـــات اهميـــت ورکـــوم، د مثـــال پـــه توګـــه ئـــې د لفـــظ د منفـــرد او جديـــد استعمال په ترڅ کښی دا يو شعر وګورئ چی :

مـــوږ چـــی ويـــشتلو همېـــشه دلتـــه پـــه ســـنـګ ګلونـــه
ځکـــه پـــه دې هېـــواد کـــی نـــه کـــوي غورځنـــګ ګلونـــه

د "غورځنـــګ" تـــورے د "ټوکېـــدلو" پـــه معنـــا شـــايد چـــی پـــه اول ځـــل عـــارف تبـــسم کارولـــے دے، دا د هغـــه د هنـــر د ښکـــلا يـــو څـــرك دے. تفـــصيلي مطالعـــه ئـــې ډېـــر داســـی نکـــات پـــه تاســـو واضـــح کولـــے

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـي. زۀ بــه خبـره پــه دې را لنــډه کــړم چــې د دې شــعري مجمــوعې سرســري لوســتنه بــه هــم تاســو پــه دې اعتــراف مجبــور کــړي چــې د لــورالائــي زرخېــزه او نغمــه ربــزه خــاوره داســی ګلونــه هــم را ټوکولــے شي چې خوشبوئي او رنـګ تـه بـه ئـې خوشـبوئي او رنـګ هـم ګوتـه پـه غـابښ پاتـه شـي. د دغـه امکـان پـه رڼـا کښـې ماتـه د سـتر مـاوزې تنګ خبره را یاده شوه هغه وئیلی وو چې :

"ګلونه و غوړېدلو ته پرېږدئ "

زۀ د دې قــول د معنــوي قــدر و قيمــت پـــه احتــرام کښـــې مجموعـه تاسـو تـه سـپارم او پـه دې هيلـه اجـازت غـواړم چـې تاسـو بـه پخپله فېصله وکړئ چې دا ګل څنګه غوړېدلے دے؟

خاوری
سعیدکګو هر
کوټه
جمعه المبارك
۱۰ مارچ ۲۰۰٦ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دعارف تبسم "د لمر پل"

د بوري د ګلبن خوشنوا بلبل عارف تبسم د يوه خواږه ملګري او زلمي تخليق کار په حيث و ماته ښخي تر ډېر جهان را تېر دے، زه له هغه وخته د ده په ژوندي جذباتو، تلوسو او په هغه بې خوبه، خوبونو باندي ډېر ښه خبر يم، چي د انساني نېکمرغيو په هيله، د بدمرغيو لمن را ټولول غواړي، زه د ده د تخليقي وژن د پراختيا، صباوڼ او په ادب کي د پرمختګ د هلو ځلو شاهد (ګواه) هم يم. دا غالباً د ۱۹۹۰ع کال خبره ده، چي کله پر ما باندي د لغړخولي عارف تبسم د شاعرۍ راز منکشف شو او بيا چي ما وليد چي د سکول په دې کم عمره لوستونکي کي د شاعرۍ خورا ښه او خوندور رنګونه موجود دي، نو ما د طالبعلمۍ باوجود و دې ته وهڅاوه، چي د پښتو ادبي ملګرو پر سټيج باندي راسي، دا وو چي له همدې سټيج څخه يې داسي په زړه پوري ابتدا وکړه، چي د ژوند په هر پړاو کي ورسره د ښه شاعر لاحقه و تړل شوه، هن تر دې چي د ادب پرورۍ سره سره يې په انګلش لټرېچر کي د ماسټر ډګرۍ تر لاسه کړه، هغه ورځ ده او دا نن ورځ ده چي تبسم د خپل شاعرانه منصب په پرته د اُردو، پښتو او انګرېزي د يو ښه نثرنګار په توګه هم په هر چا باندي خپل ځان و پېژندلو.

ولي په دې مابين کي ډېر ملګري د نام و نمود او غم روزګار په تکل کي د ګمنامۍ و کندو کپرو ته لاهو شو خو عارف تبسم د ځني نامساعدو حالاتو باوجود هم غزل، نظم او نثر درې واړه د خپلي لاري خوږے کړو، سره له دې چي عارف تبسم په شعوري ډول باندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر یوه حده پوري د مشاعرو د آه او واه له تاوده بازاره او د خپلي څېرې نمايي څخه ځان لېري ساتلو، حالانکه د يو ښه تخليق کار په اړه په دې ډګر کي د هغه د فعال رول لوبولو څه انکار نه شي کېدی.

په دې لړ کی د ادب د چوپړ دپاره تبسم خپل باطن او ظاهر د رياکارۍ او زنګ وهلي ورځي څخه يو مخ صفا ساتلي دي، دلته د اعتراف په توګه موږ د پښتو د درې مياشتنۍ مجلې " تماس" هغه ګڼې وړاندي کولے شو، چي د افاديت له امله اوس هم ډېرو ليکوالو په خپل ريکارډ کي خوندي کړي دي. د دې مجلو په مرتبينو کی د عارف تبسم کارکردګی د وياړ وړ ده. همدغه رنګه د آي، ډي، ايس، پي له خوا څه هغه درانه تقريبات، چي په ډېرو حوالو يې له ادبه سره تړون لازم دے، د عارف تبسم او ملګرو په زيارو سر ته رسېدلي دي او بيا په زياته د ګلوبلايزېشن او مورنۍ ژبو په موضوع باندې د ګنو ژبو ګڼ شمېر سکالران را غونډول او بيا د ښېخي مثبت فکر په حواله باندي د هغوی و مقالاتو ته کتابي بڼه ورکول د عارف يو بې ساری، ارزښتناکه او منفرد کار دے. په افغانستان کي د هوتکي دور د پښتو تاريخ "د خپلواکۍ لمرڅرك" اُردو ژباړه هم عارف تبسم تر سره کړه. همدغه ډول چي د اُردو د "عکس العمل" مجلې د اېډيټر په حيث هغه څومره ګټور مواد را يو ځای کړے دے هغه بس يوازی د ده برخه کېدے شي، په نورو ډېرو انګرېزی، اُردو او پښتو مجلو او ورځپاڼو کی د ده خوراه واره مضامين او افکار د ده د زيارو عکاسي کوي.

خو د خپلو نظرياتو په اړه هغه وخت ورکي نوره توانائي پيدا شوه چي کله يې د ارتقا بام ته د رسېدلو خلګو، د ژوندانه د انحطاط پذير

(c) ketabton.com: The Digital Library

اقـدار او استحـصالي اصـليت وليـدو، ځکـه خـو چـي مونـږ د هغـه د یـورپ پـه سـفر کـی و لیکـل شـوو نظمونـو تـه پاملرنـه وکـړو نـو د هغـه تجربـات او مـشاهده لـه مونـږه لانـور لتهـون غـواړي، خـو پيـل بـه پـه دې وکـړو چـي کلـه مـوږ د بـوري د دغـه مينـه وال شـاعر و شـاعرۍ تـه متوجـه سـو، نـو هغـه کـه یـوې خواتـه د بـوري د دې لرغـوني اقـدار لرونکـی خاوري او غرونو سره د خپلی مینی او خپلوۍ اظهار په دا ډول کوی :

خپلـــوی او مينـــه مــــی فطـــرت ځکـــه ده
پـــه خپلـــه وينـــه کـــی بـــورے پالمـــه
مځکـــه دی هـــر وخـــت د اظهـــار نـــوی ګلونـــه کـــوی
څنګـــه هـــوا دی ده کوهـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم
بيـــا دی لمبـــه را پورتـــه شـــوه د بوريـــوالی مينـــی
راغلـــے يمـــه ســـتا تـــر ښـــاره غـــزل نـــوې لـــيکم

نـو بلـي خواتـه د جماليـاتي اقـدارو لـه پـالني سـوا هـم جذبـه، هيئـت، اسلوب، مـشاهده او د ژبـي بـشپړتيا د ده پـه شـاعري کـي لـه ورایـه ځرګنـده ده، کـه څـه هـم لـه دغـه کیفیتـه سـره د ژوندانـه داخلـي او خـارجي احـساسات پـه فنـي او فکـري معنويـت سـره د لفظونـو پـه پساله بانـدي د پـسوللو متقاضـي دي، خـو تبسم لـه دغـي تقاضـا سـره د شـاعرۍ و سـماجي عمـل تـه هـم د سـماجي عـلا ئقـو پـه اړونـد بانـدې د حُـسن، ريښتينـوالي او صـداقت صـوت و آهـنګ ور پـه برخـه کـړے دے، چي له دې لاندیني شعرونو څه يې ښه اندازه کولے شو :

تـا چـي بـه شـپه ورځ لـه هـر چـا څخـه پـه پټـه ګنډل
زمـــا د نـــوم هغـــه تارونـــه لـــه دســـماله وزی
مـــوږ د ښکـــلا پـــه کاروبـــار کـــي رعايـــت نـــه کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستړګي په پور کي نيسو، زړونه په تاوان ګرځوو
ته ما کره اوښکه، له بانه مې پر بارخو را توی کړه
زه څو لمحې دا ستا پر ښکلې اننګې تېروم

ګونګې وريځې ته د ګل دپاره ژبه ورکړو
پر مځکه باندي په مثال بيا د باران خواره شو

کوفي ښائست په نوم د ميني ځکلولي دي ډېر
حُسيني زړونه نور باور زياته په دوی نه لري

تر تا به هم د تبسم فکر در ورسيږي
نظر اوچت لري، لاسونه که څه لوی نه لري

لکه څنګه چي هر انسان د ژوندانه تېرولو په حقله يو نقطه نظر لري، دغه رنګه به تبسم يقينًا خپل يو نظر لري، خو هغه خپل دا نظر پر خپلو لوستونکو يا اورېدونکو باندي نه مسلط کوي، کېدے شي چي هغه د اينګلز له دې فکره سره متفق وي، چي د ليکونکي اراده چي څومره قدر پټه وي، نو د فني تخليقاتو دپاره هم هومره غوره ده، له دې څخه د فن د کربه توب او د کنايـاتي اسلوب د اهميت اندازه کېدے شي، هغه د دې دپاره چي فن د بېلو بېلو سياسي شعارونو او د خطابت له عيبونو څخه صفا و ساتل شي، ځکه چي ادب او شاعری، پخپله خو مقصد نه وي بلکه د مقاصدو د تکميل ذريعه ګڼل کېږي، ولي چي چرته دغه ذريعه په کار راوستل کېږي نو د دې دپاره ښکلې، خوږه او داسي ښائسته جامه په کار ده، چي د تخليق

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوند لاسپوا کړي، د ځني نقادانو دا رول "چې فن په يو مخصوص چوکاټ کې را تاو کړي"، ځکه د منلو وړ نه دی، چې د ادب فني خامياني او جمالياتي اقدار يې يو مخ هېر کړي وي، ولې عارف تبسم دا هر څه په خپل نظر کې ساتي او بيا و مخ ته د يو مقصد اېښودلو باوجود هم د اظهار پېرايه ډېره درنه ايږدي :

لا هغسي دی ويران له ډېره وخته
وداں نه شو دا مکان له ډېره وخته
دغه څرنګه دُنيا ده نه پوهېږم
پکې نه ښکاري انسان له ډېره وخته

راځئ په خپله و منزل ته خپله لار و تاکو
خبر به ورکه شي، که ولاړه تر ملکه پوري

د تبسم د اظهار په دغه خوږه پېرايه کی سماجي ردعمل، ضرب المثل او د پرمختګ پيغام خو يقيناً شته، مګر په داسي قرينه سره يې خبره کړې ده چې د هر چا د زړه آواز ګرځي. دا ويل به بې ځايه نه وي چې تبسم د ابلاغ برابره تله ساتلې ده، نه يې چرته د ابهام پيدا کول زيار او کوشش کړی دی او نه يې څه غيرمانوس تراکيب په کار راوستلي دي فني خوږلت، ريښتينوالی او د حالاتو و ترخې تجزيې ته يې په ښه پښتنه لهجه کې ځای ورکړی دی، چې د قدامت او جديديت تر څنګ ورسره د تېر وخت تجربات او د اوسنيو حالاتو مشاهدات او د راتلونکی سباوون خوند رنګ يو ځای کړل شوي دي. په دې رنګ کې نه خو هغه د روايتي ژړا، بېلتون، هجران او در په دری ناري وهی او نه د خپل مسلك څخه سرغړونه کوي. د حالاتو په تورتم کی هم د خپل مرام په هڅه دی او وايي :

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیله مو بیا هم له رڼا نه ځېږي
پای د دې تیارې که امکان نه لري
اوسي په کېږدۍ کي مجبوري یې ده
چرته به ځي ځوك چي مکان نه لري

ځراغ را واخلو په تیارو کي په مزل پسي ځو
مونږ هره شپه لتون کوو د لمر په پل پسي ځو
ځمونږ لارښوونکو زموږ د زیارو قدر نه دی کړی
ځکه خو خپل کاروان پرېږدو او مونږ په بل پسي ځو

هر څو که خنډونه وي په لاره کي
زه خو اباسین یمه دریږم نه

حق مي هم خوري په غریبي مي هم ملنډي وهي
ځکه په سر مي له دیناره سره لوبي کوي
ما خو له هر چا سره مینه او اخلاص کړی دی
خلک مي ځله له دستاره سره لوبي کوي
له مرګه نه وېرېږي کړي د حق خبره په جار
تبسم ځکه خو له داره سره لوبي کوي

د تبسم په شاعرۍ کي د اضدادو تمثیلي اشکال کله په یوه رنګ او کله په بل رنګ کي لیدل کیږي، لکه څنګه چي د اضدادو په اساس د کائیناتو بنسټ دوام مونږلی دی، هم دغه رنګه په شاعرۍ کي دغه استعمال په نزاکت سره و شاعرۍ ته د فکر په حواله ځلا بخښي. تبسم و دغه اضدادو ته د خپل دور په هنداره کي ګوري، کله د حالاتو تجزیه کوي کله و انسانانو ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلوۍ پیغام ورکوي او کله وړاندي د طنز غشي اوروي :

ځــــه عجــب ســـخیان خلــګ مـــي ولیـــدو
مـــرګ چـــي یـــې وېـــشلو د ژونـــدون پـــه نـــوم

چـي یـې کـړو لیـری مـوږ لـه خپلـو پـه فتـوو د کفـر
اوس هغـه خلـګ بـاچهي لـه خپـل ایمـان سـره ږدي

کـه ځـه هـم ضـد دي یـو د بـل خـو تبـسمه! ګـوره
ځـــومره پخـــه ده د ګـــلاب او د ازغـــي ملګرتیـــا

مـــا رڼـــا کـــړلې ده پـــه زړونـــو کـــي
زه اوس لـــه تیـــارو ځخـــه وېرېـــږم نـــهٔ

د بخـت، نـصیب او قـسمت سلـسله پـه شـاعري کـي د هـر شـاعر و مـخ تـه لـه ابتـدا ځخـه د غوړېـدلي کتـاب پـه شـان پرتـه ده خـو تبـسم د روایت و دغه منزل ته په جلا لاره تګ کوي او وایي:

هـسي خـو دے ټینـګ تـړون د مینـي زمـا او سـتا تـر میـان
خـدای خبـر چـي یـو بـه او کـه نـه؟ مونـږ د یـو بـل نـصیب
اې غوټــۍ غوړېــږه مــهٔ، د مینــي سـپرلے خـور نـه دے
دلتـه دے لـه خـاورو سـره خـاوري د هـر ګـل نـصیب
مـا ټـولي لیکـي د قـسمت پخپلـه ورانـي کـړلې
اوس بـه پـر خپـل بـې وزلـه زړه خـالي لاسـونه ږدمـه

لکـه مـا چـي وړانـدې اشـارتًا وویـل چـي شـاعري د خیـال او فکـر پـه کـالبوت کـی یـو سـماجي عمـل هـم وي، پـه همدغـه اړه چـي کلـه د بـوري دا زرغونـه او سمـسوره سـیمه د یـو اوږدې ډوکلـۍ پـه ناتـار تـاراج سـوه، د مېـوه دارو درختـو ځنګلونـه پـه وچـه صـحرا بـدل شـو، د ډېـرو درنـو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

بډایه کورونو څراغونه د نېستۍ په اوبو له بلېدو ووتو، نو د ویرانۍ په دغه منظر کې د عارف تبسم د احساساتو څرېکي داسې پورته شوې، چې ډوکال یې د ډوکال او علامت په طور په کار راوستلو :

سینه د مځکې وچه شوله اوس په چیغو وایي
زما وجود به خدایه! کله له ډوکاله وزي

اوس به و تاته څه سندري د سپرلي اووایم
زه خو اغزي لانه لرم په دې ډوکال خبر دے

خود به سپېره کېږي باران نه لري
زمونږ به وزله مځکه اسمان نه لري

یوه خبره چې زه یې د خپلو ملګرو په تخلیقاتو کې بیا بیا وینم، هغه د پښتنو د بدقسمته وطن هغه تاریخي ارزښت دے چې د هغه له جهته استعماري او استثماري قوتونو صرف د دوی له سرونو، عزتونو او ملي وحدته سره لوبې کړې دي بلکه د افغانستان د شل کلن جنګ په اساس چې د دوی د باغونو او رغونو مځکه د خپلو او پرېدو له لاسه د سرو وینو په باران اباده شوه نو د دغه دردناکو پښتنو درد د هر پښتانه لیکوال په تخلیق کې د خپل فکر مطابق غزونې وکړې. د عارف تبسم په کلام کې دغه درد خو شته چې شته، ولې هغه د خپل ملي درد د دوا د حصول دپاره کنایتًا د نکلونو د هغه شهزادۍ مثال وړاندې کوي، چې د ګټلو دپاره یې د شرط نه پوره کوونکو سر غوڅول وو، ځکه خو وایي :

شرط تر شهزادۍ د رسېدو تبسم وانه ري
زمونږ د باچا لور نور هم سرونه خوندي کړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو تر شرط وړاندې کولو نه اګاهو، هغه د بارودو په اساس د سرو وینو د باران هغه منظر وړاندې کوي، چې له دې سرې مځکې به شاید د وینو ګلان را و ټوکیږي :

پېل د سپرلي چې په دې ښار کې په سرو وینووشو
سرې به یوائې و ټوکیږي د سره رنګ ګلونه
ډېر بارودونه زموږ پر مځکه باندې و اوریدو
ځکه اخته دي له یو بل سره په جنګ ګلونه

ویې کړلو بارودونه زمونږ پر مځکه باندې
خدایه کوم فصل به د سرو وینو له نمه وزي

سوځي په کشمیر او فلسطین زړونه
ویر به لاتر څو مونږ پر کابل کوو

د دغه شهزادۍ د خپلولو د شرط پوره کېده د تبسم په خیال په یووالي کې دې، ځکه خو په جار وای :

راشئ چې یو کړو ځله دا خواره واره وګړي
د یو کېدو شرط دې ترلې له کاروانه سره

د سیاسي پېچ و تاب په دې اخ و ډب کې تبسم هر یرغلګر، داړه مار هغه که د هرې نظریې وي نه صرف مخالفت کوي بلکه د هغوی په حواله طنزاً وایي :

د هوا چې په خلوص چا یقین وکړو
هم د هغه ځراغونه یې ټول مړه کړو
تاته په کار دې د ظالم مخ نیوې
ته د دښمن ستاینه ځله کوې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

چـــا چـــي پـــر دوی بانـــدي تيـــارې راوســـتې
دوی لـــــه هغـــــه ځخـــــه رښـــا غوښتلـــــه

خــو لــه دې ســره ســره تبــسم د خپــل دور ســماجي، سياســي حـالات او تقاضـې او چـاري د خپـل تخليقـي عمـل پـه تـار بانـدي پـه عجوبه انداز سره داسي پيبي :

عـــدل، انـــصاف حـــق او قـــانون دي تـــش لفظونـــه پاتـــه
پـــه غټـــو غټـــو کتـــابونو بـــاور نـــه دے پـــه کـــار
مخلـص، بـې بـاك، نـډر، بـې لـوث او د وطـن خـدمتګار
د هـــر دېـــوال پـــه دې ليکونـــو بـــاور نـــه دے پـــه کـــار

اوس بـه د تبـسم و هغـه فکـر تـه پاملرنـه وکـړو د کـوم پـه بنيـاد چـي هغـه د نـړۍ د مترقـي هېوادونـو د ظلـم و ستم او د سـرمايه دارانـه نظـام و هغـه اړخونـــو تـــه ګـــوري چـــي د دوی استحـــصالي ادارې او ملټـــي نېـــشنل کمپنيـاني، کـه و ترقـي پـذير هېوادونـو تـه يـو څـه پـه يـوه لاس ورکـوي نـو پـه دا بـل لاس يـې لـه سـود در سـوده سـره بيرتـه تـرې اخلـي او و چاتـه پـر خپلـو وسـايلو بانـدي د قـدرت پيـدا کولـو د ټيکنـالوجی د کتلـو موقعـه لاهـم نـه ورکـوي او بيـا د ځـنې تـشکيل کـړل سـوو ادارو لـه خـوا پـه ګـران بهـا Five Star هوټلونـــو کـــي پـــه ســـيمينارونو، ورکـــشاپس او مـــذاکرو بانـــدي د کړکېچنـو مـسايلو د حـل دپـاره يـو څـو تقريرونـه او د بـې انتهـا دولـت خرڅونـه او بـس ځلـه روانېـدل، پـه دې لـړ کـي د عـارف تبـسم موضـوعاتي نظمونـه د اجتمـاعي شـعور او د عـصري آګهـي عـلاوه د تنقيـد د بـصيرت آئينـه دار دي. "ملګـري ملتونـه"، پـه اټلـی کـي د څـه مـوده تېرولـو پـس يـو نظميـه تـاثر او داسـی نـور ډېـر نظمونـه دي چـي پـه هغـه کـي د خپـل دور ترجمـاني پـه ډېره ښـه توګـه سوې ده، خـو لکـه چي مـا وړانـدې ذکـر کـړےوو چـي عـارف تبـسم د ګلوبلايزېـشن د مغربـي تهـذيب او نـشوونما د ودي او

(c) ketabton.com: The Digital Library

امکاناتو په حقله یو درست کتاب مرتب کړے دے. یقیناً چې سائنسی ترقۍ و دُنیا ته وده ورکړه، خصوصاً د انټرنیټ نظام خو د دُنیا ټولې "ولکې" یو له بله سره منسلك کړې لاکن د دې تر شا عالمي مالیاتی اداري او د ډبلیو، ټي، او او دا عالمی ساهوکاران که یوې خواله د ګلوبلایزېشن او عالمي تجارتي تنظیمونو په اړه د قامي زیارمنو سرحدونه را ټولول غواړي نو بلې خواته به ترقي پذیر ممالك څه ډول د ترقي یافته هېوادونو د کثیر القومي کمپنیو ته خپل دا مانده مارکېټ هم له لاسه ورکوي او د نورو و محتاجي ته به اړ کیږي، چې نور خو نور، دلته به اکثره خلګ ژبه لا هم له لاسه ورکړي ځکه خو تبسم "و یورپ ته یوه وینا"، "یوولسم ستمبر په یورپ کې" او "قدر مشترك" غوندې نظمونه لیکی. عارف تبسم دلته یو بل نظم "ګلیډیټر" تر عنوان لاندې وړاندې کړے دے. په دې نظم کې د تاریخ و هغه توره ورځ او دور ته اشاره سوې ده چې باچهانو به ځنې مریان د پهلوانانو په تورو او چړو باندې یو د بل مقابله کوله، چا چې به برے وموندو هغه به ګلیډیټر ګڼل کېدو، د دغه Coloseum اثار اوس هم په روم او مراکش کی لا موجود دي:

بس د یوه اعزاز ګټلو په نیت
د څه دولت را غونډولو په نیت
د خپل طاقت ښکاره کولو په نیت
د باچهانو سات تېري دپاره
د څو آقاوو د هوس له وجې
څومره مریانو دلته سر و بایلو
څومره سرې ویني دلته خاوري سولې
څومره خوبونو دلته سا ورکړله

د عارف تبسم د شاعرۍ په حواله دغه څو کرښې ما په دې نیت ولیکلې، چې لیکوال او لوستونکي د ده د شاعرۍ و بین السطور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په خپل نظر وګوري، او خپله رایه په خپله جوړه کړي، زما دپاره که څه هم د ګرد کلام احاطه څه ګران کار دے، خو دا څه اشعار مي ولوستلو او د هغه په اساس مې ځانله لار جوړه کړه، زه دا دعوه نه لرم، چي تر چا ښه او تر چا کم شاعر دےاو نه دا دعوه لرم چي د ده په کلام کي به يو مخ فني معايب ګرسره وي نه، د ځنو تشبيهاتو، استعاراتو او قافيو پرله پسي تکرار، يا يوه نيمه فني خامی شايد بله هم وی ، البته دومره قدر ضرور وايم، چي عارف تبسم د خپل وخت يو ژوندے شاعر دے د هغه شاعري د روان ژوند ، ټولنيزو حالاتو او انساني تمدن په حقله د افاقيت نمونه ګڼلے شو، دا په دې چي د پوهانو په خيال هغه ادب د افاقيت د علمبرداری جوګه ګرځيدے شي په کوم ادب کی چي د ملي او بين المللي حالاتو په تناظر کی د فني او جمالياتي اقدارو په تړون جديد مسايل او موضوعات را نغښتل سوي وي، همدغه کار په خپل کلام کي عارف تبسم تر سره رسولے دے بلکه هغه د يو طناز په انداز "د لمر پل" د علامت په اړه د څراغ په رڼا کي غواړي او همدغه يې خواري او کار دے، په کار دے چي مونږ او تاسو ټول "د لمر پل" و رڼا ته ځان ور و رسوو او ويې ګورو.

په درناوي
سيد خير محمد عارف
سول هسپتال محله لورالايی
۱۲ مئ ۲۰۰۵ ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خپلې شاعرۍ په اړه څو خبرې

زه شاعري څله کوم؟ دا يو ډېر ګران سوال دے. که څه هم کله کله زه پر دې باندې ډېر غور کوم خو څه باقاعده نتيجې ته نه رسېږم، البت دومره پوهېدلے يم چې شاعري څنګه پکار ده ځکه خو هرې خارجي واقعې ته زه د خپلې داخلي جذبې له لارې ګورم او چې څه ليکم له هغه څخه شعرونه جوړېږي. ګوا خوښ مې دا وي چې له مقصديت څخه ډکه شاعري وکړم، داسې شاعري چې له انساني ژوند، مسئلو او حالاتو سره سمون وخوري او د مځکنې حقيقتونو اظهار وکړي. په دې کې زه څومره برياليے سوے يم په دې اړه نه خو څه دعوه لرم او نه څه فېصلې ته رسېږم بلکه دا حق و خپلو لوستونکو ته پرېږدم، خو دومره ضرور وايم چې ما په کوم دور کې شاعري پېل کړې ده او يا يې اوس هم کوم دا دور ته که څه هم د مادي ترقۍ معراج وئيل کيږي خو ما د دې ترقۍ هراړخيز اثرات محسوس کړي، ليدلي او کتلي دي چې په زياتره حواله د انساني نابرابري، ټولنيزي نا انصافۍ، طبقاتي جبر او په غربت کې په تېزۍ سره له زياتوب سره تړلي دي. ما د سوويټ يونين شکست ور يخت، د سوړ جنګ خاتمه، د نوي نړيوال آرډر ابتدا، د تهذيبونو تر ميان د مصنوعي جنګ پيدا کولو هڅې، د ګلوبلائزېشن منفي اغېزنې، ځان وژنې بريدونه او نور داسې ډېر حالات او واقعات د خپل شعري سفر په دوران

(c) ketabton.com: The Digital Library

کــي لیــدلي دي. او د دې پــه نتیجــه کــې مــې پــه نــړۍ بانــدې پــه نــوي شــکل کــې د کنټــرول تــر لاســه کولــو هلــې ځلــې لیــدلي دي. زمــا دننــه شــاعر پــر دې حــالاتو او واقعــاتو چــپ نــه دے پاتــه ســوے ځکــه د دې حــالاتو او واقعــاتو خــلاف زمــا انســاني احتجــاج پــه یــو نــوي شعري رنــګ کــې ځــای پــه ځــای زمــا پــه شــاعري کــې موجــود دے، خــو البــت د دې هــر څــه بــاوجود چیــرې هــم زمــا اظهــار د یاســیت، مایوســي او نااُمیــدي ښــه نــه ده خپلــه کــړې بلکــه هــر وخــت ئــې د یــو نــوي اُمیــد لټــون کــړے دے او دا ځکــه چــې زه د انــسان پــه جبلــي او فطــري صــلاحیتونو او حقیقتونــو پــوخ یقــین لــرم. زه دا ایمــان لــرم چــې الله تعــالیٰ پــه هــر انــسان کــې د نیکــۍ، ښیګــړې او آزادۍ مــاده ایښــې ده. نــن کــه انــسان د شــر، بــدۍ او ظلــم پــه لار روان دے پــر هغــه بانــدې د ټــولنیز تنــاظر اثــرات پراتــه دي، چــې لــه هغــه څخــه د را وتلــو او پــر خپلــو جبلــي صــلاحیتونو بانــدې یقــین پیــدا کولــو ضــرورت دے او دا ضــرورت هغــه وخــت پــوره کیــدلے ســی چــې پــر دې جبلــي حقیقتونــو بانــدې زمــوږ یقــین وي او د دې د بیرتــه را بیــدارولو یــو اُمیــد وي، ځکــه چــې زه خپلــي شــاعري تــه ګــورم نــو ماتــه دا اُمیــد ځــای پــه ځــای ښکــاره کیږي. هــم د دې دپــاره خــو مــا "د لمــر پــل" را اخــستے دے او پــه دې لټــون یــم چــې پــر انــساني ژونــد بانــدې د دې خــورو تیــارو پــای چیرې دے او سهار چیرې را خیژي؟

پــه "د لمــر پــل" کــې زه لــه خپــل ټــول شــعري حقیقــت ســره موجــود یم. څه چې زمــا شــاعري وائــی هــم هغــه زه یــم او زه چــې څــه

(c) ketabton.com: The Digital Library

یم هغه زما شاعري وائی. زما دننه موجود شعري صلاحیت، زما د سوچ، شخصیت او نورو صلاحیتونو روزنه کړې ده. خو دا هم یو حقیقت دے چې زما شعري صلاحیت هغه وخت نور هم را بیداره سو چې کله په سیاسي توګه د خپلی طالب علمی په دور کې ما منډه ترنډه کوله او د خپلې شعوري ناپختګی باوجود مې د حق آواز پورته کولو، له جماعتي سیاست څخه د لېرې کېدو پس د ادبي ملګرو قربت او په ټولنیز حواله د خلګو د خدمت جذبې زما شاعري په ابتدا کی و روزله. او زما و خیالاتو ته یې وسعت ورکړو خو هغه وخت د څه وجوهاتو له کبله زه له ادبي دنیا څخه څه لېري هم سوم ځکه به لوستونکي "د لمر پل" کې زما د ابتدائي دور ډېر کم کلام ووینې، بلکه په میان کی څه اووه کاله خو زما شاعري د نشت برابره ده. که دا ووایم چی څه اووه کاله ما له سره شاعري نه ده کړې نو به غلط نه وي. "د لمر پل" کې زما زیاتره شاعری د سن ۱۹۹۹ء پس تخلیق سوې ده. د دې وجه شاید داده چې په دې دور کې زه له یو داسي اداري (اي ډي ایس پي) سره منسلك سوم چې هغه د نړیوال حالاتو او واقعاتو په اړه زما دننه موجود ګړځجن تصویرونه صفا کړو. چې هغه زما د شعري صلاحیت د ببرته را برسېره کولو پیلامه وګرځېدو. په دې اداراه کی ماته دا موقع په لاس راغله چی زه نه یوائی نړیوال حقیقتونه و سنجوم بلکه و نورو ته یې هم بیان کړم. که څه هم د دې تراخو نړیوال حقیقتونو د را برسېره کولو دپاره ما د نثر لاره خپله کړه خو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعوري او لاشعوري توګه هغه حقيقتونه زما د شاعري برخه هم وګرځېدو، ځکه کېدے سي چي لوستونکي زما په شاعري کي هغه تراکيب، خيالات، انداز او بيان نه ويني چي په روايتي توګه د هغه بغېر شاعري، شاعري نه ګڼل کېږي ولي چي د حُسن و عشق بيان، د لب و رخسار تکرار، د وصل او هجر کيفيت، د زلفو او سترګو ستائينه، د مے او جام خوندونه او نور ډېر داسي تراکيب او له دې سره تړلي خيالات زما په شاعري کي يا خو سته نه او يا بيا په اوړو کي د مالګي برابر دي. د دې په پرته زما په شاعري کي د مينې او خپلوي لټون، د لمر رڼا او د سهار تکل، د تيارو غندنه، د تاريخ بدبختي، د انسانانو حقيقت، له خپلو رواياتو سره ټينګ تړون، له خپلي خاوری او مځکي سره کلك تعلق او يو نوے اُميد په وار وار ذکر سوے دے او هم دا زما د شاعري حقيقت دے.

نن چي زه خپله شاعري "د لمر پل" په بڼه کي و پښتو مئينو ته وړاندي کوم نو دننه دننه ډېره خوشحالي هم محسوسوم. نن هم زه هغومره خوشحالي محسوسوم لکه څومره خوشحالي چي ما په يو يو شعر ليکلو کي محسوسه کړې ده، ځکه زه دا ټوله خوشحالي له خپلو لوستونکو سره شريکوم. هم دا زما دپاره لويه خبره ده چي د شاعري له لاري زما خيالات و لوستونکو ته و رسېږي. اوس له دې خيالاتو سره اتفاق او اختلاف، د دې ستائينه او غندنه زه د هر لوستونکي حق ګڼم، لکه څنګه چي دا خيالات، خپله تجزيه او

(c) ketabton.com: The Digital Library

فکر شعر کول زما حق دے هم دغسي له دې سره اتفاق او اختلاف د هر لوستونکي حق دےاو زه به د لوستونکو و دې حق ته هر کله په ورین تندی هرکلے وایم.

تر دې له مخه چي زه "د لمر پل" او لوستونکو له میانه ووزم، غواړم چي د هغو مشرانو، دوستانو او ملګرو مننه وکړم چي د چا په مرستی نن "د لمر پل" تر تاسو در رسي. تر ټولو له مخه زه د خپلو مشرانو استادانو، وروڼو او دوستانو سعیدګوهر او سید خېرمحمد عارف د زړه له کومي مننه کوم چي دوی نه یواځی زما پر اولني شعري زیار باندی لیکل وکړو بلکه په ډېرو فکري او فني حوالو یې زما لارښوونه وکړه. هم د دې دواړو مشرانو په ګټورو مشورو "د لمر پل" ترتیب سو. زه د تمثیل حفصه (چي د سعیدګوهر لور ده) ډېره زیاته مننه کوم چا چي د خپل تخلیقي صلاحیت له لاري په ډېره مینه د دې مجموعې ټائټل را جوړ کړو. د لیك دود د سموني په اړه د خلیل باور او د سریزو د کمپوزنګ او ډیزائننګ په اړه د بارکوال میاخېل ډېر مشکور یم. له دې سره سره زه د ډاکټر قراة العین بختیاري او خپل ډېر خوږ دوست او فکري اُستاد واصف رضوی هم په وار وار مننه کوم د چا په جوړ کړي ګنجائش آئي ډي ایس پی کي زما فکري روزنه وسوه. زهٔ وخپلو ملګرورازق فهیم،ارسلاخان کاکړ اوسلطان زخپېل ته هم تشکروایم چي هروخت یې زما حوصله افزائي کړې ده. زه د خپل پلار حاجي شېرافضل هم مننه کوم چي نه یواځي هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـه راتلـونکي اخبـارونو او رسـالو پـه مـا کـي د لوسـتلو او ليکلـو شـوق او دلچسـپي پيـدا کـړه بلکـه هغـه کلـه هـم د يـو روايتـي پـلار رنګـه زمـا او زمـا د شـاعري تـر ميـان د ديـوال درولـو هڅـه نـه ده کـړې. پـه آخـر کـي زه د خپلـو ټولـو ادبـي ملګـرو، دوسـتانو او مـشرانو مننـه کـوم لـه چـا چـي مـا ډيـر څـه زده کـړي دي او پـه خپلـه شاعري او ژوند کي مي په کار راوستلي دي.

زه هيلـه لـرم چـی لوسـتونکي بـه پـه ډيـر غـور "د لمـر پـل" ولـولي او پـه راتلـونکي وخـت کـي بـه زمـا رهنمـائي وکـړي. خـدای دي و مـوږ ټولـو تـه لـه خپلـي خـوږې ژبـي پښتـو سـره د مينـی او خدمت جذبه راکړي. آمين

عارف تبسم
بورے، لورالائي
۱۹ مارچ ۲۰۰٦

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نن په حق چي زۀ پوهېږم محمده!
ستا په نوم پېژندل کېږم محمده!

ما د ميني هر سبق له تا زده کړے
تر دښمن هم زۀ جارېږم محمده!

ستا په لار که پټي سترګي زۀ روان يم
تر منزله به رسېږم محمده!

ستا په ذکرسره نور، رابانـدي اوري
په تيارو کي نۀ ورکېږم محمده!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاله رويه دهرچاپه غم شريک يم
د هر چا په غم درد ېږم محمده!

ستا نسبت تل حوصله راکوي ماته
زۀ له هيچا ، نۀ وېرېږم محمده!

تردې زياته خوش بختي به نوره څه وي
ستا په نوم نن هم يادېږم محمده!

کوټه
۱۸،اکتوبر۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په خپل خزان ژوند کي سپرلی پالمه
ګل یم له ځان سره ازغی پالمه

ستا په غم زهٔ په ځان کي ود ړدېږم
خپله سینه کي ستازړګی پالمه

هر وخت له ما سره په جنګ اخته وي
په ځان کي څه رنګه سړی پالمه

خپلوی او مینه مي فطرت ځکه ده
په خپله وینه کي بوری* پالمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نــهٔ بدلـــومـــه د بـــابـــا قـــدرونـــه
خپـــلـــه دري، خپـــل نغـــرے پالمـــــه

چيـري بــه بيادحــق اذان پـــورته کـړي
پـه زړهٔ کـــي تــل بلال ژونـد ے پالمــه

پـر شـونـډو بـانــدي تبسـم نــه لــرم
بـې تـــا ژونــدون لکــه نيــمے پـالمــه

کوټه
۰٤،جنوري ۲۰۰٤ء

* بورے = لورالائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خاوره د سرو وینو له رنګه ګورم
دا خپله مځکه زۀ له جنګه ګورم

ترنغمه باره ږغ و تلے نه یم
ځان دي د شنوبنګړو له شرنګه ګورم

تندے په خاورو لګومه ځکه
دا خپل سپیڅلے زړۀ له زنګه ګورم

یم په رڼا باندي مین پخپله
څه به له اوره تا، پتنګه! ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ چي مين په کاڼو نه ولمه
د غالب رنګه سر له سنګه ګورم

زما تبسم ورک په ښائست پسي شو
اوس به يې چيري ستا له څنګه ګورم

کوټه
۱۶،جولائي ۲۰۰۱ء

دوه شعرونه

عشق به دي عارفه له ژوندي قطاره وباسي
تابه د غالب رنګه له هره کاره وباسي

يوواري بس يوواري خپل ځان راتولول غواړم
خبر دے که مي بيا خلک دا ستا له ښاره وباسي

بورے - مارچ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څه خلک بیا دمرګ له کاره سره لوبې کوي
دخپل لستوني له ښاماره سره لوبې کوي

موږ په ښکاره لګیا یو مینه او خپلوي خوروو
څوک پټ لګیا دي، زموږ له ښاره سره لوبې کوي

موږ به په شپه هم لکه ورځ، سپینه رڼا خورَوو
تیارې که هرڅو له سهاره سره لوبې کوي

ما خو له هرچا سره مینه او اخلاص کړے دے
خلک مې ولې له دستاره سره لوبې کوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

حق مي هم خوري، پـه غريبي مـي هم ملَنـډي وهـي
ځکـه پــه سـر مــي لــه دينـا ره سـره لـوبي کـوي

خپل لارښوونکي موکاروان مخ ته په لارنه پرېږدي
زموږلـه خواريو ،زموږلـه زيـا ره سـره لـوبي کـوي

لــه مرګــه نــه وېرېږي، کـړي دحــق خبــره پــه جــار
تبــسم ځکـــه خــو لـــه دا ره ســـره لـــوبي کـــوي

کوټه
۰۷ ،مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مه ځه نور په دغه لاره، ستړے کېږې
زما خبرو منه يـاره! ستړے کېږې

ويدهٔ خلک ويښول ستا په وس نه دي
كښېنه ګرانه! په كراره، ستړے كېږې

په خپل کلي کي به ښهٔ په سکون اوسې
غوا ړې څه له پرېدي ښاره، ستړے کېږې

په ځان جبر وكړه ،اوسه په تيارو كي
د ېر مزل شته تر سهاره ،ستړے كېږې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په خلهٔ مو، د اسفر وو،قبول کړے
تهٔ پر لاره وار بې واره سترے کېږې

زهٔ خوشومه د اظهار په تکرار سترے
تهٔ به کله له انکاره سترے کېږې

د راتلو وعدې تر ننه وفا نهٔ شوې
له دې سترې انتظاره سترے کېږې

تبسم په نوم د مينې خطا باسې
تهٔ به کله له دې کاره سترے کېږې

اسلام آباد
۱۷،فروري ۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

خـود بـه سـپېرۀ کېږي، بـاران نـۀ لـري
زمـوږ بـې وزلـه مځکـه اسمان نـۀ لـري

خلــګ لــه دې دشـــته وبرېـــدلي دي
مـخ تـه سـفر غـواړي، کـاروان نـۀ لـري

زۀ پـه دې سـپېرۀ منظـر عـادت نـۀ يـم
دا ځنګـه سـپرلـے دے، ګـلان نـۀ لـري

هيلـه مـو بيـا هـم لـه رنـا نـۀ خېـژي
پـای ددې تيـارو کـه امکـان نـۀ لـري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو، کــه لــه هرڅــه څخــه محرومــه دي
زمــوږ د کلــي خلــګ ارمــان نــۀ لــري

اوسي په کيـږدۍ کي، مجبوري يـې ده
چيري به ځي څوک چي مکان نۀ لري

پرېـــږده تبـــسمه! نفرتونـــه تـــول
مينـــه کوه، مينـــه تـــاوان نـــۀ لـــري

بورے
۱۹۹۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

یــم نــا خبره چــي بــه کلــه مــا توي ملګرتیــا
کــړي بــه لــه ما ســره ترکومــه زنــد ګي ملګرتیــا

ګرم دي نهٔ بولم، کــه هرڅومره رانــه لیـري تــښتي
کـــړې ده چاپـــه دې جهـــان د لیـــوني ملګرتیـــا

دنیمـــي لاري یـــاري نـــه مـــنم پـــښتونه یـــاره!
کــه کــړې لــه ما ســره، نووکړه پــښتني ملګرتیــا

ببلتونه! تهٔ به څهٔ مونده کړې په دې وران کلي کي
مــه مـــاتوه تـــهٔ د زړګـــي اودزړګـــي ملګرتیـــا

(c) ketabton.com: The Digital Library

یـوائـي نـه یمـه پرڅنـګ مـي دا بـې وسـه سـایه
کـوي لـه ماسـره پـه ډېـره خاموشـي ملګرتیـا

شـومه بـاغي ددې دنیـا لـه رواجونـو څخـه
نهٔ کړي هیڅوک هم په دې لاره زما بېخي ملګرتیا

کـه څـهٔ هـم ضـد دي یودبـل، خو تبـسمه! ګـوره
څـومره پخـه ده د ګـلاب او د ازغـي ملګرتیـا

بوړے
۲٤مارچ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تـهٔ چـي مرورشوې، مرورشـوله ماخپـل نـصيب
لیــري رانــه ولاړو ،بیاوشــاته نــهٔ کتــل نــصيب

هسي خو دے ټينګ تړون دميني زمااوستاترميان
خداى خبرچـي يُوبـه او کـه نـه موږدیَوبـل نـصيب

اې غوټۍ!غوړېږه مه دميني سپرلے خور نهٔ دے
دلته دے لـه خاوروسره خاوري دهر ګل نصيب

ګـوره لـه ازلـه مـي پـه برخـه لیـک غمونـه دي
ځکـه خولـه ماسره هیڅکلـه نهٔ شو مـل نـصيب

مـه کـړه تبـسمه! هـسي خوشـي ګیلـې مـه کـوه
نهٔ دے رسېدلے و منزل ته پـه پـښو شـل نـصيب
بورے

۱۷مئ ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼا خوره کړم چې هر چيري قدمونه ږدمه
ومخ ته ځمه او په لاره څراغونه ږدمه

ستايوه مينه دځوانۍ په بيه واخيسته ما
نوربه دژوند دورځو شپو څۀ حسابونه ږدمه

تېرۀ ازغي به هم له ځان سره په مينه وړمه
که په نظرکي خپل منزل زۀ سرۀ ګلونه ږدمه

زۀ له سختروئۀ وېرېږم، حوصله لرمه
ترتابه رسم، که په اورکي هم ګامونه ږدمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـــوار بـــه بيادتيـــاروتهولي پـــردې وشـــلومه
پـه دغـه مځکـه بـه بنيادسـتا سـباوؤنه! ږدمـه

مـاتهولي ليکـي دقـسمت پخپلـه ورانـي کړلـې
اوس به په خپل بې وزله زړۀ خالي لاسونه ږدمه

چـي يـې دژونـد نـوې معنـا مـا تبـسم تـه راکـړه
خوندي* به ستا له ميني ډک هغه ليکونه ږدمه

کوټه
۱۴ جون ۱۹۹۹

* خوندي = محفوظ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

تهٔ چي را یاد شوې زُما یاره! غزل نوې لیکم
یو واري بیانن ستا د پاره ! غزل نوې لیکم

په توره شپه کي د الهام ستوري رااوري په ما
قصد مي دے کړے، تر سهاره غزل نوې لیکم

خبري اوس له ځان سره په شاعري کي کوم
یمه روان په خپله لاره، غزل نوې لیکم

بیا دي لمبه راپورته شوه د بوریوالي میني
راغلے یمه ستا ترښاره، غزل نوې لیکم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروزګـارغم لـه هـره کـاره څخـه وايـستمه
له مودو پس يم په قراره، غـزل نـوې لـيکم

مځکه دي هروخت د اظهارنوي ګلونه کوي
ښکه هوا دي ده کوهاره*! غـزل نـوې لـيکم

زۀ تبسم ستا دکاروان مل يـم لـه ډېـره وختـه
ځکـه خـونن عارفـه* يـاره! غـزل نـوې لـيکم

بوړے
٠٤فروري ٢٠٠٤ء

* کوهار = دلورالائي يو غر
* عارف = سيدخېرمحمدعارف

(c) ketabton.com: The Digital Library

څراغ راواخلو، په تیاروکي په مزل پسي ځو
موږ ټوله شپه لټون کوؤ، دلمر په پل پسي ځو

زموږ لار ښوونکو زموږ د زیارو قدر نه دے کړے
ځکه خوخپل کاروان پرېږدو او موږ په بل پسي ځو

د خوشبوي د ښمني ګرانه شوله دومره چي اوس
د پسرلي د جنګ د پاره موږ په ګل پسي ځو

د راست روي هیله به اوس له ځانه څنګه ساتو
د رُخ ملګري یُو، خو ستا د زلفو ول پسي ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

شـایدچي خلـګ لـه ایمانـه څخـه سـتړي شـولو
اوس په ښکاره ناريږ وهي چي موږپه غـل پسي ځو

دیـوې کوندې ماشومان پـه سـپېدو پورتـه شـولو
وائـي مـورکۍ موږداتـامو پـه تکـل پـسي ځـو

چاوشـــړلې خوشـــحالیاني لـــه دې ښـــاره څخـــه
کـه خنداغواړو ،تبـسم سـره بـه مـل پـسي ځـو

کوټه
۱۵جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ماچي له ځانه سره ږدي، ترڅان مي کم و نيسي
شکر دے خدايه! له جهان سره مي سم و نيسي

زړهٔ چې يې کله اراده زُما پر خوا کړې ده
فکر يې يوسي، ځکه بېرته خپل قدم و نيسي

چي له تخليقه يې مُنکِر شي، آزادي ورکوي
موږ په قصور د خوغنموهغه دم و نيسي

بنکلا چي کله هم له خپلي دائرې راو زي
زړونه خوارهٔ شي، هره لاره، هريو چم و نيسي

(c) ketabton.com: The Digital Library

يـار چـي يـې هـر كلـه وَډر* شـي لـه نظـره څخـه
سـترګي ګرځجنـي شـي،له خپلوبڼو نـم ونيـسي

زُما دبخت دكتـاب سپيني پـاڼي ګـوري پـه ځيـر
چـــي اراده يـــې دليكلـــو شـــي،قلم و نيـــسي

دوخـت لـه جبـر سـره څنګـه عـارف ژونـد تيـروي
ر شونډوخور كړي تبسم،په زړۀ كي غـم ونيسي

كوټه
١٠اګست ٢٠٠١ء

* وَډر = پټ

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بیـا بــه خوارانــو ګیلــې ځــۀکولې
کـه وای رښـا ،دوی بـه شـپې ځـۀ کـولې

دا بـــــه ضرورد چادجبرښــــکار وي
ګنـــي داخلکـــو تیـــارې ځــۀ کـــولې

دیوظــالم لــه لاســه لیــري شــولو
موږبــه ترمیـان فاصلې ځـۀ کـولې

هلتــه تــول ښــارزُماخلاف ؤپـورتــه
هلتــه بــه مــا فیــصلې ځـۀ کــولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کشکې زموږ خپل کاروان بې لارې مه وای
موږ بــــه د بـــل قـــافلې څـــه کولې

مــنم لــه لمــره مــې پنــاه غوښــتله
مــــادوریځو ســـايې څـــه کـــولې

که لـه حـالاتـو څـه مجبـوره مـه وای
ماتبـــسم دارشـــتې څـــه کـــولې

بورے
۲۵جولائي ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لـــه تبـــسّمه يـــې وفاغوښـــتله
يارعجيبـه غونـدي سوداغوښـتله

مــــادټول عمردعــــوه نـــۀ کولــــه
ماديوځولمحوخنداغوښـــــــــتله

چاچي پر دوئ باندي تياري راوستي
دوئ لــه هغـــۀ څخـــه رڼاغوښـــتله

څوک چي وماتـه خنـدني ښـکارېدو
پــه حقيقــت کــي يــې ژړا غوښــتله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چاراتــه وويــل چــي خلــک وائــي
لمرلــه ســپوږمۍ ځخــه ړناغوښــتله

هلتــه مــي ټولي حوصلې سترې شوې
حقيقــت ژبـــه درښــــتيا غوښــــتله

بورے
۳۱جولائي ۱۹۹۲ء

يوردیف دوۀ شعرونه

دنــن مــين ځـان دخپلـوي لـه دړده ژغوري، ځکـه
کــوي اظهـاردنفرَتو ،مينــه پــه زړۀ کــي ســاتي

زموږلاربنوؤنکي ټوله ورځ تـر لمرچاپېره ګرځي
ځــان تــه رڼاراټولوي،موږپــه تيــاره کــي ســاتي

کوټه
اپريل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

لمحـــې د تېرعمرد ژونـــد لـــه مـــاه وســـاله وزي
ځکه ښائست او خال وخد دي، زماله خيا لـه وزي

ستاد سپين مخ په ويړاسمان باندي خوارهٔ وارهٔ شي
ســتوري د استادښائــستې زنــي لــه خــا لــه وزي

سـينه دمځکـي وچـه شـوله،اوس پـه چيغـووائي
زُماوجود بــه کلــه خدايــه! لــه ډوکــا لــه وزي

مـه کـوه، پرېږده زياتـه تـهٔ نـور موسـوي ضـدونه
زُماديارپـــه ليدوهرســـرې لـــه حـــا لـــه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

په روایاتو د پرون خلک ښه ټینګ ولاړ دي
په ډېره ګرانه به د وخت تر دې د ېوا له وزي

تا چې به شپه ورځ، له هر چا څخه په پټه ګنډل
زمـا د نوم هغه تارونه له د سما له وزي

تـهٔ بې* تر څو د خپلو زلفو بند یوان وساتې
آخر یو ورځ به تبسم له د غه جا له وزي

کوټه
۲۹جولائي ۲۰۰۱ء

* بې = د به یې مخفف

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشــحال رنګــه تبــسم هــم مــسيحا نــۀ منــي
عجــب ملنــګ دے،دمنــت دارودوا نــۀ منــي

جنــګ لــه هــوا ســره کوي،خودابدبختــه خلــګ
ډيــوې کــړي بلــي پــه تيارو کي،خورښا نــۀ منــي

موړکــه خبــره دخپلــوى کوژنــو خلــګ وائــي
پرون پرسته دومره زيات دي چي سبا نۀ مني

مــنم لــه تــا ســره مــي مينــه انتهــا نــۀ لــري
خوتيتېــدۀ مــي د پــښتون فطــرت بِنــا نــۀ منــي

(c) ketabton.com: The Digital Library

تـردې بـه زياتـه بـدبختي دوخت لانـوره څۀ وي
خلګ پـه تـا پـسي روان دي،بيـا هـم تـا نـۀ منـي

شـايد پـه خپـل حـق خبرشـوي دي دا خلګ،ځکـه
اوس دخوبونودا خـسـتلو هـيڅ سـودا نـۀ منـي

يَـوواري بيادتبـسم زړۀ پـه ښائـست پـسي ځـي
خداى خبر څوک به يې راګرځوي،دچا نۀ مني

کوټه
٠٤جون ٢٠٠٠ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

يــو مئين پــه بوئ، خــواهش د ګــل کــوو
ځکـــه پـــه ازغوبانـــدي مـــزل کـــوو

لمراو سپوږمۍ ستا په سپين تندي غواړو
ګَـر د سـتورو مـوږ سـتا پـه اوربـل کـوو

ځــان موســتاله خيالــه هوســا*کـړےدے
غـــم بـــه دي دزلفودځنګـــل کـــوو

غـــړي بـــه ودشـــت تـــه اچـــوؤ پـــه څـــه
ځوبـــه مـــخ تـــه نور، يـــاره! توکـــل* کـــوو

(c) ketabton.com: The Digital Library

سـوځي پـه کـشمیر او فلـسطین زړونـه
ویـر بـه لاترڅـو مـوږ پـه کابـل کـوو

چیـري بـه خپلـوي اومینـه ومومـو
موږلـه یـوۀ عمـره داتکـل کـوو

موږخپـل تبـسم بـې قـدره کـړے دے
قـدر کـه کوو ،نوموږدبـل کـوو

کوټه
۲٦جولائي۲۰۰۱ء

* په علاقائي لهجه کي تَوکل ته توکل وائي
* هوسا = دمه، خودلته په معنا د بې غمه دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دا ســـرمایه د زنـــدګي ســـاتمه
ستادلاس هرلیک به خوندي ساتمه

رایادوي به دوصال ورځي شپې
توکري*پټې ستا دبنګړي ساتمه

پـه نیمـه لار دي یکـړ*پرېښوؤمه
یاده بـه ستا دغـه دوستي ساتمه

غمونه دپرشو دروزګار خوبیاهم
ستاغم زۀ څومره په خواري ساتمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوک د نارو ليکلو حق نه لري
زهٔ خپل د ږوال غېږ سياسي ساتمه

له چا نفرت زُما عادت خو نه دے
زړهٔ کي عناد له مجبوري ساتمه

ډېره شوه ګرانه دهوا د ښمني
څنګه به خپل ځراغ خوندي ساتمه

بورے
۰۲مئ۱۹۹۳ء

* توکري = ټکرې، ټوټې

* يکړ = يوائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

کــولـــــې نــه شـــمه دمینـــي داظهـــار فېـــصله
ماتـــــه ده ګرانـــــه داقراراودانکـــــار فېـــــصله

ورمــه زاړۀ پلونــه، پــه دالاره بېــا نــه راځمــه
ماتــه پــه سرســترګو قبولــه ده د یــار فېــصله

شایدچې بېا به ټوله شپه زۀ په تیارۀ کې اوسم
پــټ شــوي لمرکړلــه محفوظــه د ســهار فېــصله

په خپله خاؤره با ندي خپله خوښه کړې ده مور
کلـــه مـــو هـــم منلـــې نـــه ده، ددربـــار فېـــصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

له خپل تاریخ سره قدرونه خپل ژوندي ساتمه
لــه نرخــه نــه وزم، پالمــه دبــازار فېــصله

کله بـه هـم نـه سـپمومه ځـان دعـشق لـه لاري
وس بـه کـوم، پر مـخ بـه وړمـه ددلـدار فېـصله

کوټه
۰٤ جولائي ۲۰۰٤ء

دوۀ شعرونه

ځــــان تــــه رڼاراټولومـــه اوآبادبــــه وزم
مــــزاج دلمرلرم، دتوروتيارو بعدبـــــه وزم

تاپـه خپـل لاس دغلامـۍ پـه حوالـه کـړم ببرتـه
زۀ هيلــه مندومــه چــي داځلــي آزاد بــه وزم

کوټه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جون ۱۹۹۸ء

O

عجبه خلک دي احساس چي دخپلوئ نه لري
ومورته شوي دي خوزموړپه شاني خو ئ نه لري

موږ به دعوه ستاددوستۍ سپرليه! کړې وله
خوستاګلان ستاداحساس رنګه خوشبو ئ نه لري

له رواياتوخه مخ ګرځوي، په مخه چي ځي
مينه، خپلوي د"پروني پلار"د "نن زو ئ" نه لري

کوفي بنائست په نوم د ميني ځکلولي دي ډېر
حُسېني زړونه نورباورزياته په دو ئ نه لري

دادعوه مه کوه چي ستاپه شان حَسين به نه وي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګل نازکي، سپوږمۍ ښائست څه ستا له رو ئ نه لري

ترتابــــه هـــم د تبـــسم فکـــر د رور ســـــېږي
نظراو چـت لـري،لاسـونه کـه څـه لـو ئ نـه لـري

کوټه
۰۱مئ ۲۰۰۱ء

دوۀ شعرونه

خلګويوړو ،ښـــه پـــه لـــوی زړۀ ځراغونــــه
ماتـــه پاتـــه شـــولوټول مـــړۀ ځراغونـــه

دتیاروبـــدي* مـــي نـــوره پـــه وس نـــه وه
ننـــواتي تـــه مـــي وَروړۀ ځراغونـــه

* بدي = دښمني

(c) ketabton.com: The Digital Library

تضاد

ازغن فطرته خلکو
څنګه عجيبه غوندي
خويونه خپل کړو
رنګونه واغوندي
او لاړ شي
په ګلانو ګډ شي

کوټه
۲۹جولائي۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

؟

زما دزړۀ او زما د ذهن
ترمابېنه ګوره څنګه
عجيبه شان جنګ روان دے
زما د مينې په بابت نن
ذهن وائي يک طرفه ده
زړۀ مې وائي داسې نه ده

بورے
۰٤ مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

اې د فکر سپینه لمره!

(د حمزه بابا په حقله)

اې د فکر سپینه لمره!
ستا د فن په تار پېئلي
د فکرونو ملغلري
زموږ ورثه ده
زموږ تهذیب روښانه ښکاري
ستا د فن په آئینه کي
زموږ کلتور ځلانده ښکاري
ستا په فکرو فلسفه کي

(c) ketabton.com: The Digital Library

غرور

اې زُما د خوبنې حُسنه!
ده په تا ولې مغروره
هغه پېغله
چې يې زه، هم
ځان ګڼم خپل
هم جهان خپل

بورے
۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

سایې

په ځومره هیله
ساده خلک واسمان ته ګوري
غواړي په تکنه غرمو
له سرولمرونو، سایې
که څه هم دوئ په دغه نه خبردي
چي یوهٔ توره او اوږده شپه
راروانه ده بیا
ځکه اوږدیږي وارپه وار
دد یوالونو سایې

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډوکال

ما چې خپل غوږ مځکې ته ونيوۀ
نووامې وربېدو
چې مځکې خپله وچه کلکه سينه
په زوره ووهله، چيغه يې کړه
چې اوس مو ستا اوبو ته
هيله ده اې شنه اسمانه!
ولې چې دلته يزيدانو
سمندرهم کړئ په زوره قبضه

بورے
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لــه خپلــه قــده راوتلي، پــه جهــان خــوارۀ شــو
دستوروړنګه پرتنـدي دخپـل جانـان خـوارۀ شـو

که دُوړي هم شوموږله خاوري تږون نه پرېږ کوؤ
پورتـه شـو سـتا لـه قدمونواوپـه ځان خـوارۀ شـو

ګونګۍوريَځوتــه دګــل دپــاره ژبــه ورکــړو
پرمځکـه بانـدي پـه مثـال بيادبـاران خـوارۀ شـو

پـــه اراده خـــو ديَـــوۀ منـــزل وتلـــي ؤ تـــول
پـه بېلـو لارو څلـه خلـګ دکـاروان خـوارۀ شـو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځو عجيبه غوندي مئين د ګلو داسي هم شته
چي د سپرلي غوندي ټول عمر په خزان خوارۀ شو

درنا ګانو دعوېداريُو ، پـه تيـارو كـي اوسـو
ځو مره ګړځونه مو په زړونو ، په ايمان خوارۀ شو

ترڅوبـه ژوندمورږتبـسمه! پـه لېمـو كي كـاوۀ
داوښكو ځاځكي شو ، دپېغلي په ګرېوان خوارۀ شو

كوټه
٤٠مارچ ٢٠٠٢ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

زۀ پــه توروشــپوکي هــم ورکېــږم نــۀ
لمريمــه پــه دوؤګوتــو پټېــږم نــۀ

مارښــاکرلې ده پــه زړونـــو کـــي
زۀ اوس لــه تياروڅخــه وېرېــږم نــۀ

ماخپـل يـومنزل ومـخ تـه اېـښېدے
ځم،مــزل کومه،ســتړےکېږم نـــۀ

ژونـده! سـتاغمونه پـه خنداوړمـه
اوښـکه اوښـکه يمـه،خوڅڅېږم نـۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

هرڅوکــه خندونــه وي پــه لاره کــي
زۀ خوا باســـــين يمــــه، درېږم نـــــۀ

لمرد خپل ښائست را څخه ليـري کړه
کــاڼےنــه يــم زۀ، چــي بــه ويلېــږم نــۀ

خاوري يم، لـه خاورو سره کړم مينـه
زۀ پــۀ سپوږمۍ، ســتورو مينېږم نــۀ

کـــسّي دي دستر ګوتبـــسّمه! يـــم
اوښــکي يارانجــۀ نــۀ يم، بهېــږم نــۀ

له شوګران ترا ېبټ آباد پوري په لاره
۱۲اکتوبر۱۹۹۸ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دهـوا چي پـه خلـوص چـا يقين وكـړو
هـم دهغـه څرا غونـه يـې تـول مـړۀ كـړو

تـوري شـپې پـه لمرقبضه را ښخه وكړه
اوس بـه كـډه موږ پـه لوردلمرخاتـۀ كـړو

زموږترميـا ن بـه فاصلې كلـه كميـږي
دبېلتـون ژړامـي كسّـي هـم اوبـۀ كـړو

تناوؤنـه د خېموپـه پـرې كېـدودي
په دې دشت كي به دځان ساتنه څۀ كړو

وې ايـستم سـره لـه اوښـكو تبـسّمه!
ماخوځان ورته په ستركو كي رانجۀ كړو

بورے

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۹۹۲ء

O

بـل بـه شـي دمينـي څراغونه، څـه هلاکـه* ده
رنُـه بـه شـي دغـه دژوند خونه، څـه هلاکـه ده

دي کـړې وړې تـولي کـوڅې دميني، پـام کـوه
اخلـه لړپـه خيال، تـهٔ قدمونه، څـه هلاکـه ده

بس په دې اُميد تېروم ژونـد لـه اند ېښنو سره
تېربـه شـي آخـرواړه غمونه، څـه هلاکـه ده

تېښته له مرګ نشته، خوتهٔ هم تازيله* مه کوه
لږصـبرلاوکـړه اې ژوندونـه! څـه هلاکـه ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

مه شکوه غوټې، تهٔ د سپرلي په پېـل کي مـه شکوه
داغـوټې بـه پـای شي، سـرهٔ ګلونه، څـه هلاکـه ده

مینــه موتــازه ده،دومــره زرموبېلــوې ولــي
څوورځي موپرېږده اې بېلتونـه! څـه هلاکـه ده

لَـوَظ یـې دےکړے تبـسمه! درتـه رابـه شـي
ګرځې ولـي داسي بې سـکونه،څه هلاکـه ده

بورے
۰۱اکتوبر۱۹۹۱ء

* څه هلاکه ده = څه تادي ده
* تازیله = تادي

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

مطلب دي څه دےوایه یاره! سم حساب به کوؤ
بدیمـه زۀ کـه زُمـا لاره، ســم حـسـاب بـه کـوؤ

کړودي په برخه زماغمونه،تۀ پـه کومـه تـښتې
خلاصېدےنه شې بخته یاره! سم حساب به کوؤ

ددې دنیاپـه عـدالت او پــه انـصاف څـه بـاور
په مخ کي ستالویه باداره! سم حساب به کوؤ

کلــه خوزمــا پرخواهم راشــه،داتیارې رڼــا کړه
زمااوستاڅه ضددےسهاره! سم حساب به کوؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

مینــه پــه لاره دیــوۀ بــل مــوړ تَللــے نــه شــو
تۀ راشه کښېنه په قراره، سم حساب به کوؤ

هلته ستاواک ؤ،فېصلې به ستاپه خوښه کېدې
دلته زماواک دے ظلم کاره! سم حساب به کوؤ

مــا تبــسّم ســتاهر ســتم پــه پتــه خَلــه ســهلو
راووتم چې ستاله ښاره، سم حساب به کوؤ

بورے
۰۲فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دے راتـه پـروت بیادفکرونوکتـاب
لولمــــه زۀ نـــن دیادونوکتـــاب

پاٸـه پـه پاٸـه ستاوصـال ګورمـه
راارومِ د اُمیــــــــــــدونوکتاب

زۀ بـه د غـم څـه تعریـف وکـړم درتـه
مانــه دے لــوســـتے دغمونوکتـاب

زۀ هم په خوب کي ستاد رځم او که نه
دےسـتا پــه نـوم زمادخوبونوکتــاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ په ورځ اړوؤ، ورقــي دژوند
زربه شــي ختم دعمرونو کتاب

چي شي يادګار زما اوستادميني
جوړوم زۀ ستاله خطونو کتاب

زماد نصيب ليکني نه وي پکښې
مادے کتلے دبختونو کتاب

بورے
۱۰فروري۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

سوځم، کبابېږم، د هجران په اورکي اوسمه
بیا هم سلامت یم که ژوندے په ګورکي اوسمه

ډېره خاموشي شي چي مي زړهٔ ستا په نوم وغورځي
ځومره شم یوائي، که څه هم په شورکي اوسمه

مه پټوه سترګي راته خلاصي دروازې کړه تهٔ
زهٔ له ډېره عمره ستا د زړهٔ په کورکي اوسمه

وګرځه، ښائست که دي هرچیري په نظر راغلو
زهٔ به هم هَلَته* د یو چا څنګلورکي اوسمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا مغل ښائست لـه آزادۍ را ګـر ځـولے يـم
ځکه خوشحال رنګه په دې رتهنبور کي اوسمه

ژاړي مځکـه، وائي زمـا سـينه چاو چـه کـړې ده
زۀ دلتـه دکـوم ظـالم يزيـد پـه زورکـي اوسـمه

زۀ يو تبـسم بـه دچا ،چـا دزړۀ سـکون شـمه
زۀ دچـا پـه زړۀ ، دچا دسترګوتورکي اوسـمه

اسلام آباد
۲۷مارچ۲۰۰۱

* هَلَته = په علاقائي لهجه کي هلته ته هَلَته هم وائي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

پـه لاس کـي هرسـړے چي تُـوره او خنجـر ګرځـوي
ځنګــه پــه خپلو اوږو بــا نــدي خَلــک ســر ګرځوي

څوک شو له تندي مړۀ يَو څاڅکے يې نصيب نه شولو
څــوک پــه ورغــوي بانــدي وارۀ ســمندر ګرځوي

برائــي ټولــه شــپه تيارو پــه غوندۍ بـدو تبــره کــړه
درناجنــګ تــه ســهارولاړيې، اوس بــه لمر ګرځــوي

دبنوغــشي زمــا دزړۀ پرخــوارا خلاص چــي نــه کــړې
مخ به يې څوک نيسي اوڅوک به دا لـښکر ګرځوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ما ځيګرونــه مــودکلي اوس بــې خونــده شــولو
نه پېغلي شته،نۀ څوک منګي پر وچ ګودرګرځوي

څوک به دي خپل کړي څوک به زړۀ درباندي وسوځوي
هرســړےدلته پــه ســينه کــي ثابــت غرګرځــوي

تبسم بياهم څهره خپله په خپل رنګ کي ساتي
څــومره ګړځونــه پــه هينــداره دځيګرګرځــوي

بورے
۲۲جولائي ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي پـه لیـدویېږ زُماساه،له سـینې سمه وزي
هغه نجلۍ اوس له خپل کوره ډېـره کمـه وزي

هره دُرخود نن،که غوارې ترپښولاندي زړونه
خوزماخیال دے چي کسات* بې* ترآدمه وزي

کـه دمنـزل پرخـواروان یـم،زۀ یـوائې نـه یـم
ګـوره سَـل پلونـه زمـا لـه هـر یَـوۀ قدمـه وزي

ویـــې کرلوباردونه،زموږپرمځکــه بانــدي
خدایه! کوم فـصل بـه د سرووینو لـه نمـه وزي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پام کوه څوک چي قلم نه کړي ستا دګوتوژبه
دِ بېري ترخې خبري نن ستا له قلمه وزي

خدايه! خزان د توروبڼو* رانه ليري ساتې
دلته لمرونه له هرڅاڅکي د شبنمه وزي

څنګه به ژوند کړي تبسّم له سَل غمونو سره
چي دِ بېر په ګرانه دخپل يار له يوهٔ غمه وزي

کوټه
۰۱جون ۲۰۰۲ء

*کسات = انتقام
* بې = دبه يې مخفف
*بڼه = زياته تياره

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ستا د ستر ګو تاب لرو ، طاقت لرو
زور لرو ، په زړونو کې قوت لرو

لیري ؤ منزل که تر امکانه هم
څو به ، حوصلې لرو ، همت لرو

زموږ پر سترګو باندي پردې نه راځي
موږ په خپل نظر کي حقیقت لرو

وخت سره که نه ځو ، لېوني نه یُو
سر کي یَو نشه د بغاوت لرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځــان کــي يو جهــان آبــادولــےشـــو
زړۀ لرو ،ســـينه لرو ،وســـعت لـــرو

هرڅولراوبرکـــه خـــوارۀ شـــوي يُـــو
بياهم پـه خپـل ميـان کـي يووحدت لـرو

نـــه شوۇتبـــسمه! پتـــه خلـــۀ پاتـــه
حــق وايُو ،دحــق خپلــوي عــادت لــرو

کوټه
۳۰اپريل۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ســــتا دراتلو په امیدونوباورنـــۀ دےپکـــار
نــۀ دےپکارســتا په لوظونوباورنــۀ دےپکــار

خـدائ خبرکومـه لمحـه راشـي دتیاروپـه زدکـي
پــــۀ رنګینیودښـــــارونوباورنۀ دےپکــــار

عدل،انصاف،حق اوقانون دي تش لفظونـه پاتـه
پــــه غتهوغتهوکتابونوباورنــــۀ دےپکــــار

هره لمحه دي وي ژوندون،هره لمحه دي مرګ وي
اې وختــه! ســتا پــه ســاعتونوباورنۀ دےپکــار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخلص، بې باک، نډر، بې لوث او دوطن خدمتګار
دهر دېـوال پــه دې ليکونوباورنــۀ دےپکــار

ستادښې ورځې خواهي نشته تبسّمه! هيڅوک
دخودغرضـو پــه غوښـتونو باورنــۀ دےپکــار

بورے
۰۸ مئ ۱۹۹۲

يو شعر

يُـــود پرون خلـــک دســـباهم بـــصيرت لـــرو
ځکــه خولــه وختــه ســره نــن هــم عــداوت لــرو

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترخوبه د اعجبه غوندي زندګي تېروم
داستاله لاسه پاته ژوندۀ برپه خواري تېروم

ماپه تکل دميني نيمه زندګي تېره کړه
اوس نوري شپې په انتظار به دمرګي تېروم

راپېښنه ماته شوه باداره دغه ځنګه خواري
چي په خپل لاس چړې دغم په خپل زړګي تېروم

ځومره سپين زړےيم، ده زماد عقيدت انتها
بخته د اعمربه دچا په بندګي تېروم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي نيم اوروا خلي او نيم سوځي نۀ، زۀ هم دغسي
دغم په اورکي وخت په شان دلُوندلرګي تېروم

تۀ ماکړه اوښکه له بانه مي پربارږ خوراتوئ کړه
زۀ څولمحې داستا پرښکلي اننګي تېروم

ډکه شوه زياته تبسّمه! پېمانه د صبر
ترڅو به ژوند په دې سماج کي په تنګي تېروم

بورے
۱۹اپريل ۱۹۹۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زما اوستا ترمیان یاره! بېلتون له ډېره وخته دے
زما له تا سره دغه تړون له ډېره وخته دے

ورځ هم لکه شپه پرما تېرېږي له تیاروه کړه
ما ته انتظارد سباوؤ ن له ډېره وخته دے

بیا یې خوشحالیاني زموږ د ښار خاوري ایرې کړلې
دلته چاپالے داجنو ن له ډېره وخته دے

چا چې به هروخت تُوره تړله د افغان په ننګ
دلته ضرورت دا* پښتو ن له ډېره وخته دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

زموږ خلکو په زرپسې بائیللي خوشحالیاني دي
دا څُوئ يې خپل کړے دقارو ن له ډېره وخته دے

ماهم باچهي په دنیاکړې بې حسابه ده
ماهم خپل سر ابښے پر ځنګو ن له ډېره وخته دے*

زۀ له ځان سره مینه،ښائست او تبسّم ساتم
ځکه مي په ځنګ کي خوږژوندو ن له ډېره وخته
دے

کوټه
۰٤مارچ ۲۰۰٤ء

* أ - هغه
* په تصورمي ځان باچاکړو
سرمي راپورته کړو ملنګ ددنیاومه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لیــري ســره اوســودتړون پــه نــوم
ژونــدکوؤدنوي ســباوؤن پــه نــوم

تېروخت يادوي اوس دپـرون په نوم
څـه نـه کېـږي دلتـه د بـدلون په نـوم

ويــې کړلــې لــوبي پــه ســرونوزمونږ
څـه کــې ؤبللـي دژونـدون پــه نــوم

څوبـه اضـطراب راتـه تسکين ښـائي
څوبــه خطاوځودســکون پــه نــوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوخوئ چي يې هم د پښتون نه درلود
نن هغه يادېږي د پښتون په نوم

څه عجب سخيان خلګ مي وليدو
مرګ چي يې وبشلو دژوندون په نوم

کوټه
۲۷مئ۱۹۹۲ء

دوه شعرونه

سپوږمۍ په سترګو کي کړم پټه، پرېوځم
ولي تياري د شپې په خوب وينمه

ما شيش محل دے په نظر کي اېښے
په ځان کي ځنګه لېونتوب وينمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زړۀ کـي مـي ديـار واړه غموـنـه خونـدي کـړي دي
ماخوپـه خپـل ځـان کـي وسعتو نـه خونـدي کـړي
دي

خپل وجودمي ستـادتګه پـس پـه لاري خورکړلـو
تۀ خورانه ولاړې،مادي پلو نـه خونـدي کـړي دي

مـوربـړدمځکي خلـګ يُو ،پـه خـاورويُومين ځکـه
موربـپـه خپلـه مځکـه بنيـادو نـه خونـدي کـړي دي

بيابه له خزان سره پـه جنـګ کـي حوصلـه راکـړي
ماپـه دغـه نيـت يَوڅوګلـو نـه خونـدي کـړي دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښه دي د حالاتو له ستمه څخه لیري دي
زموږ د کلي خلکو خپل خوبو نه خوندي کړي دي

بیا په ټول وطن تورو تیارو ځُله ځلګولې ده
څو خلکو ځان ته څراغو نه خوندي کړي دي

شرط ترشهزادۍ د رسېد و تبسّم وانه ري*
زموږ د باچالُورنور هم سرو نه خوندي کړي دي

کوټه
۱۶اپریل ۲۰۰۱ء

*وانه ري = وَنه هاري،وَنه بائیلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

وجود مي خورشو ،لاخوربړي، اوس له حده وزم
لکـه سـايه دمـائيګر لـه خپلـه قـده وزم

وابـه غونـدم دمينـي واړه ښائـسته رنګونـه
زۀ دنفـرت اوبـدرنګۍ لـه خـال وخـده وزم

دخپل منزل پـه خوا پـه دې بانـدي مـزل کومـه
پـه حقيقـت کـي دامکـان لـه دې سـرحده وزم

له سپېروخاوروسره مامينه پرې اېښې نه ده
نوبيابـه ځلـه زۀ دخپـل مـدار لـه حـده وزم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دجهان ټولي توري بدي کړم په ځان کي ټولي
دلمـــر پـــه رنګـــه دتيـــارو لـــه هـــره زده وزم

شايددخپل ذات دتکميل پرخواروان يمه زۀ
شـــوم تبـــسّم دښـــوملګرے ،ترابـــده* وزم

کوټه
۱۷جولائي ۲۰۰۱ء

*ترابده = زياته

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

سفرکوم دفکرشپه ورځ ترفطرته پوري
رسېدۀ غواړم دښکلاترحقیقته پوري

ماخوکاروان ؤ روان کړے، په دې نه وم خبر
خلګ بېلېدل، ملګري ول، ترضرورته پوري

دخپل بېرغ ددرولوځائ مونه کړو پېدا
عمرمولنډ شو، نه رسېږو تر، وحدته پوري

فکرونه وران شو، ښه خیالونه هم بې قدره شولو
ادب محدودشوداديب تر شخصيّته پوري

داتبسّم چې له هرښکلي سره مینه کوي
رسېدۀ غواړي دښکلاترحقیقته پوري
بورے

۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دتـول ښـارخلګ راتـول دي، دبلاخـلاف جنګېـږي
لـه پرونـه يـې زۀ وينم، دسـباخلاف جنګېـږي

داسـاده خلـګ روان دي، دتيـاروملګري کېـږي
يولـښکرځني جوړېږي، دړنـاخلاف جنګېـږي

حوصله ورکړې تۀ خدايه! کاميابي يې په نصيب کړې
ځوروښـانه ځراغونـه دهـواخلاف جنګېـږي

ورتـه ګـورئ يَوبـل وژني، سـره خپـل دي خوخپـل وژنـي
خپل ښائسته کور يې برباد کړئ دادچاخلاف جنګېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس که ګټه وي که زيان وي، وانجام ته يې نه ګوري
بـــد رنګي د زمـــانې نـــن د ښـــکلا خلاف جنګيــــږي

لــه اوږو څخــه محرومه، لــه اوبــو څخــه محرومــه
داويــدۀ خلــګ بــه کلــه د باچـــا خلاف جنګيــــږي

پـه شعرونو، په ليکونـو انقلاب راوستل غـواړي
تبـــسّم هـــم لېـــونـــے دے د دنيـــا خلاف جنګيــــږي

يونيورسټي هاسټل
کوټه
٠٤ مئ ١٩٩٧ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

دخوشحالۍ دخپلولوهوا نه لرمه
عجب سړے یم دخندلوهوا نه لرمه

زۀ لادمځکي له حالاتومطمئين نه يمه
زۀ وسپوږمۍ ته دختلوهوا نه لرمه

دکوتي ښارکه هرڅوښکلےدے، بې تاويران
دے
زۀ دلته نورداوسېدلوهوا نه لرمه

زۀ دفطرت هره ذرّه کي دښکلالټون کړم
له خوارۀ خياله دوتلوهوا نه لرمه

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس زمـــا وجود هم د تيـــارو يَو برخــه وګرځېــدو
ځکـــــــه دلمردرا ختلو هــــــوا نـــــه لرمــــــه

زړهٔ مي راډک شي،اوښکي لارغوا ړي خوبيا هم ګوره
لــــه يـــوهٔ عمـــره د ژړلوهـــوا نـــه لرمـــه

زما دننـــــه تبـــسّمه! يَوجهـــــان آبــــــاد دے
ځکـــه لـــه ځانـــه دوتلو هـــوا نـــه لرمـــه

يونيورستي هاسټل
کوټه
۲۷ جولائي ۱۹۹۶ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمراو سحر

په نيمه لاربه مي
يواځي پرېږدي
يقين دورځي
په لمرڅنګه وکړم؟
ماته دشپې ستاضرورت دےلمره!
ستاانتظار........
ترسحرڅنګه وکړم؟

بورے
۱۵اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

جد و جهد

زموږ په بنیاد کي ده رڼا اخښلې
ځکه مو کله هم تیاروته ځان ورکړے نه دے
نن که په موږ باندي
تیارې دي زوروري غوندي
بیا موهم غړي اچولي نه دي
نور که څه نه وي
دیَوهٔ څراغ رڼا خوروؤ
وګوره چاد خپلو زلفو
د تارونو پلیتې راوړلې
څوک په پیاله کي د خپل زړهٔ ویني
راوړي او راځي
هریو لګیادے ترخپل وسه پوري
چي بس دایَو څراغ خوبل وَساتي

کوټه
۱۶اګست۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې کوېرا ته

تاچې په کومه لاره
سروَبائيلو
په هغه لاره تَګ اسانه دے ډېر
ددې د پاره بس
يو شرط دے لازم
چې سړے ووځي له خپل ځانه
په جهان خورشي

له بورې ترکوټي په لاره
۱۵ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوټه

(لسم محرم۱٤۲٥هجري)

کورتـه مـي اوروا چولو ،ځکـه لمبـې پورتـه شـوې
بيامي له دا خپل وجوده،خاؤري ايـرې پورتـه شـوې

څورلس سوه کاله پس په ماکي شو یزيدراویښ
ځکه مي دخپل حُسېن له دړده نارې پورتـه شـوې

بيـامي کـړولاسـونه نـن پـه خپلووينوبانـدي سـرۀ
ځکه مي نن بيا پنځه څلوېښت جنازې پورتـه شـوې

کوټه
۰۲مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

کربلا ۲۰۰٤ء

نوم دي يادېږي په تاريخ کي په ښوتکوباندي
تاپه نړۍ کي د عظمت يَولوئ مقام موندلے
کربلا! ماهم داستاخاؤره مقدس ګڼله
ځکه چي حق داستا پرخاؤره ؤدوام موندلے

خودتاريخ پانړوَماته دا هم وښوؤ چي
ستاودې خاؤري ته عظمت د حُسېن ويني ورکړو
هم ستاپه دې خاوره څه څوَرلس سَوه کاله وړاندي
حق اورښتياته تقويّت د حُسېن ويني ورکړو

خوڅوَرلس سَوه کاله پس،نن هم په دغه خاؤره
ډېربدنونه دحُسېن تږوتږې پراته دي
ستاپه کوڅواوستاپه په لاروکي نن بيا يوواري
ډېرارمانونه دحُسېن خاوري ايرې پراته دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن بيا يزيد ستا په دې خاؤره سررا پورته کړلو
بيا يې په ډېر وحُسېني سرونولوبي وکړې
بيا ډېر وخلکو ديزيد شکل اوقد واغوستو
بيا يې په ډېر وحُسېني سرونولوبي وکړې

کوټه
۰۲مارچ۲۰۰٤ء
۱۰م محرم۱٤۲۵هجري

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

مـورچي ويشتلوهمېشه دلتـه پـه سـنګ ګلونـه
ځکـه پـه دې هيـوادکي نـه کـوي غـورځنـګ ګلونـه

پېل دسپرلي چي په دې ښارکي پـه سرووينووشو
ســرېه يــواځي وَتــوکېږي د ســرۀ رنــګ ګلونــه

دېرباورودونــه زموږپرمځکــه بانــدي واوربــدو
ځکــه اختــه دي لــه يوبــل ســره پــه جنــګ ګلونــه

اوس مـي هـم روح محسوسوي،زموږدوصال خوندونه
ســـرۀ هـــوا ،وږه خندا ،دبنګړوشـــرنګ،ګلونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمـــادخزان ســـره ســـيالي ترآخـــري عمـــره ده
ځکـه خونـﺊ کرمـه اوس زﺊ پرخپـل ښنـګ ګلونـه

ډوکـال د مځکـي او اسـمان تـولي اوبـﺊ وښـنلي
زموږلـه هیوادښخـه يـې ورک کړلـو پتنګ،ګلونـه

اوس بـه لـه کومـه ځایـه ستازلفوته راوړي ګـلاب
پرکوښوغـــواړي، تبـــسّم لکـــه ملنګ،ګلونــــه

کوټه
۰۷مارچ ۲۰۰۴ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

ځانګړتیا نه بائیلم، خپل ځان له سمندره ګورم
ځکه خو واؤره وجودزۀ له تاؤدۀ لمره ګورم

سږراشنۀ شوي دي ماران له هریوبُوټي سره
که مې دایادؤ، بیابه هرتُخم له بړّه ګورم

په سینه باندي مادي وړي بې حسابه غشي
اوس به دکاڼي رنګ ګلونه هم له سَره ګورم

که ټول ښائست پرمارااوري، څه خبره نه ده
څله به ښکلي خلګ زۀ، دزړۀ له دره ګورم

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ورځ دي نــه کومــه لمــره! رڼــا ډېره لــرم
زۀ به ســتالاره دلتــه پس لــه مــا ځيګره ګــورم

نۀ غـواړم زۀ، چـي ښائـسته خوبونـه بيـا ووينم
ځکـه خوځـان د ښکلو سـترګو لـه اثـره ګـورم

پـه دغـه ورا نـي دنيابانـدي بـا چهـي نـه کـوم
ځکـــه خوســـر زۀ دهُمـــا لـــه هـــروَزره ګـــورم

کوټه
۱۴جنوري ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

(دګل شاه خوستي نذر)

دا خوشحالي، خندا به هم تېره شي
دغه د غم سزا به هم تېره شي

له اوښکو ډکه د هجران دغه شپه
که خدائ کول، تنها به هم تېره شي

مه کړه ظلمونه په خوارانو باندې
دا تصویر ښکلا به هم تېره شي

ما د خپل زړهٔ ژراغ په وینه بل کړو
ومې کړئ خیال، رڼا به هم تېره شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه غمــه ډكــه دا بــاقي زنــدګي
كه تېرېده،بې تـا بـه هم تېره شي

زما پــه ساده زړګـي ځپــه ستادغم
” تېره شوه نن سبا به هم تېره شي“

آخــري شـــپه د تبـــسّم دژونـــدون
اوس پــه ژړاژړا بــه هــم تېــره شــي

بورے
۱٤ستمبر۱۹۹۰ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

بې سترګو خلک یُو، وخپل نظر ته نه رسېږو
اسمان ته لاړو خود مزکي سر ته نه رسېږو

موږ د رشتو په لار مزل کوؤ له عمره څخه
روان له سترګو شو، بیا هم ځیګر ته نه رسېږو

تتې ډیوې په لاس کې واخلو، ټوله شپه تکل کړو
په رڼا ګانو یُو مین خولمر ته نه رسېږو

ته ښه بې غمه خپل غمونه زموږ وزړو ته راوړه
د کائِنات رنګه وسیع یُو، سر ته نه رسېږو

څوک به موغم وخوري، تر چابه موحال ورسېږي
په ځان کې اوسو، ځکه لراوبر ته نه رسېږو

موږ چې غوټۍ وکړو، ړلۍ راباندي واوربېږي
بدبختـه درختـي یُو، ترپایه بر ته نه رسېږو

کوټه

ستمبر۱۹۹۹ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

غرونــه کــه هــر ځوورســېږي ترفلَکــه پــوري
خوبُنيادونــه يــې لــه عمــره دي پــه مځکــه پــوري

ځلــه دي زۀ دخپــل ښائــست لــه جنــت وايــستمه
ماپــه غــنم بانــدي وه کړې، کلــه ځکــه پــوري

مــوږېې ســاتلي همېشه تــش پــه خوبونــوکي يُــو
کلــه بــه ورســېږوموږتربختــه ورکــه پــوري

راځــئ پخپلــه ومنــزل تــه خپلــه لاروتــاکو
خبربــه ورکــه شــي کــه ولاړه ترملکــه پــوري

الــوتي يُو، پريــوځ ګــام لا لــه خــلا پاتــه يُــو
تراوســه پــوري لا تړلــي يُوپــه مځکــه پــوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترسپوږمۍ سپیني خُلې دي هم زما وجود روڼ نه کړلو
مادرُنا په نیت په ځان کړه او ربلکه پوري

هرچا ترخپل وسه پښتو ژبه پرمخ وړې ده
له تبسّمه بیا ترستر خوشحال ختکه پوري

کوټه
۰۴ اګست ۲۰۰۱ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

لاهغـسي د ے ویـران لــه ډېـره وختــه
ودان نــه شــودا ،مکان لــه ډېــره وختــه

هـــره پاڼـــه زهٔ لیکمـــه لاتراوســـه
ورکـــوم یوامتحـــان لـــه ډېـــره وختـــه

بیـاهم خپـل منـزل تـه نـه د ے رسـېدلے
یوکاروان چې د ےروان له ډېره وختـه

زهٔ بــه تالــه خوشــحالي لتــوم ځنګــه
له ماخواره ورک د ے ځان له ډېره وختـه

دغــه ځــه رنګــه دُنیــاده، نــهٔ پــوهېږم
ښکي نهٔ ښکاري انسان لـه ډېره وختـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې یونوے لمر د مینې شي راپورته
زۀ لرمــه دا ارمــان لــه ډېــره وختــه

دغمونو پــــــه وریځو تبــــــسّمه!
له ماپتۀ د ے شین اسمان له ډېره وخته

بورے
۲۹فروري ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

له ځان سره سره ټول عمر خپل مکان ګرځوؤ
مځکه ترپښو لاندي ساتو، په سرا سمان ګرځوؤ

موږ لــــه دننـــه تنهـــائي څخـــه وبرېږوځکـــه
له ځان سره په څنګ کي دشت او بیابان ګرځوؤ

ستاعبادت ته فراغت نه شو موندلے خدایه!
موږ په سینو کي، په لېمو کي خپل جانان ګرځوؤ

پـه څـه بانـه بـه درتـه وژاړو، ساه تنګي شـولو
موږ پــه لېمــوکي لــه عمروعمروبــاران ګرځــوؤ

موږ دښــکلا پـــه کاروبـــارکي رعایـــت نـــه کـــوؤ
سترګي په پوړکي نیسو، زړونه په تاوان ګرځوؤ

پــه دې نــیلام کــي بــه مــو بیــه تبــسّمه! څــه وي
لکــه یوسف پــه بازارونوبانــدي ځــان ګرځــوؤ

کوټه
۲۷مارچ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ثلــه کــوې دړدمنــه ثلــه کــوې
ګیلــې لــه ماغمجنــه ثلــه کــوې

چې دراتلـوېې هـیڅ اُمیدنـه لـرې
دداسي وخت غوښتنه ثله کوې

څه نیمګړتیاوي به ضروروي، منم
تــهٔ مــي یَــومخ غندنــه ثلــه کــوې

چې یې ظلمونه کول، خاؤري شولو
تــه دهغــو پوښــتنه ثلــه کــوې

وماتــه وائــي دلارورکــو پــه بــاب
دوئ تــه دلارښــودنه ثلــه کــوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاتــه پکارد ےدظـالم مــخ نیــوے
تــهٔ ددشــمن ســتاینه څلــه کــوې

دتبــسّم پــه دې غمګینــه څهــره
دخوشــحالۍ کتنــه څلــه کــوې

بورے
۳۱مارچ ۱۹۹۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

څله ناکام په هره لار ګُودواړه
ترڅو به یاره! داسي خوار ګُودواړه

ژوند په تیاروکي تېرؤو موږ څله؟
په انتظار دکوم سهار ګُودواړه

ژونده! په موږکي څه خامي پاته ده
موږد عظیم فنکارشهکار ګُودواړه

هیڅوک موهم خوشحاله نه ولیدو
موږګرځېدلي ښارپه ښار ګُودواړه

ضمیره! مااوتا به سپینه کوؤ
یاخو به یُویابه په دار ګُودواړه

د تبسّم قلمه ! حق چي لیکي
ځکه ملګري دهر خوار ګُودواړه

بورے

۲۳مارچ ۱۹۹۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه به در ځم په دغه لار ګرسره*
پرې به ږدم، ستا کلے او ښار ګرسره

ستا د را تلو اُمید و ستړے کړمه
نه به کوم نور انتظار ګرسره

دا توري شپې څو مره اوږدې شوې ربّه!
له موږه هېر شولو سهار ګرسره

له خپل مقصده به زۀ نه اوړمه
راتلې کله مې په دار ګرسره

چې د بې وسو ژړانه وررسي
پرې به ږدم زۀ هغه دربار ګرسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يزيـــد يت بـــه بيـــا هم وَنـــه مـــنم
که مي سرپرې کړي په وا روا رګرسره

ماتبـــسّم بـــه تيـــارې څـــه کـــولې
خونـــه رائـــي دلتـــه سهارګرســـره

بورے
۱۰جون ۱۹۹۲ء

* ګرسره - هډو ،بالکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

زموږ له سينو څخه، زموږ ز ړونه، ښکلے غل و باسي
موږ چي ور رسو ،دوئ لـه کلي څخه پـل و باسـي

موږ چي ګمان پر ې دلمرخويه کړو ،هم هغـه خلـګ
تيـــاريِ راپرېږدي، څراغونـــه تولـــه بـــل و باســـي

بيابــه کســات دهريــودرړد ، .لــه هرازغـــي اخلمـــه
يووارکـه څوک زموږلـه مابينـه څخـه ګـل وباسـي

شـايد چـي موږلـه خپـل کاروانـه بېلوي، ځکـه خـو
مـــخ تـــه روان خلـــګ هـــرځلـــے دمـــزل و باســـي

چـــي کلـــه کلـــه مخـــامخ شـــي تبســّـم وغـــم تـــه
پربــدي راوبــولي وزړۀ تـه، تولــه خپــل و باســـي

کوټه
۱۲جون ۲۰۰۲ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

چي ښائست ګوري نوسپوږمۍ هم له جانان سره
ږدي
عجبه خلګ دي چي مځکه له اسمان سره ږدي

ما چي دلمرپل رااخيستے دے، بس دا ګورمه
چي کوم ظالم دلمرړنادشپې له ځان سره ږدي

چي يې کړوليري موږله خپلو، په فتوؤد کفر
اوس هغه خلګ باچهي له خپل ايمان سره ږدي

خپل د ښوالونه هره شپه له ځان سره ويدۀ کړم
خدائ خبرڅوک يې هرسهارد بل مکان سره
ږدي

څوک به آخر سره يوځائ کړي دا خوارۀ وګړي
ديوکېدوشرط چي يې خلګ له کاروان سره ږدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ودرېــده د ســـپرلي ربلـــۀ تبـــسّمه پـــه مـــوږ
وائي چې سړبه خپل ګلونه له خزان سره ړدي

کوټه
۰۷ اپریل ۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

يولسم ستمبر ـ په يورپ کي

ماته په دې ورځ دلته
خپل ځان محفوظ نه ښکاري
ولي چي يَو خو مسلمان يمه زۀ
اوبل افغان يمه زۀ
بيا په ځواني کي هم يم
ځکه په داسي حال کي
دهر سپين پوستي
چي په ما کله نظر ولګي
که څه هم کرکه يې په سترګو کي
زۀ نه وينمه
خوزۀ په ځان کي شم څه غلے غوندي
په خپل ګرېوان کي لړپه ځيروګورم
ځان ته په ځيروګورم
چرته خوزۀ ترهه ګر نه ښکاريږم؟

تيورن ـ اټلي
۱۱ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلوبلائزېشن

وائي دنيا ده اوس دکلي په شان
هريوهيواددلته دکورغوندي دے
هريووګړے دبل وروړغوندي دے
خوزۀ رښتياکه درته ووايمه
بې شکه دې کلي کې هرڅه دېردي
خودخپلوي چرته درک نه ښکاري
دميني هم څه سلسله نه وينم
دنړيوالو په دې لوئ کلي کې
پېژندګلوي دهرچاګډه وډه
هريوړغېږي اوس په بله ژبه
هيڅوک حال نه لري په خپل ځنګلوري
بې شکه پراخ دي ځلوروا ړه لوري

تيورن- اټلي
۲۲ستمبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

و یورپ ته یوۀ وېنا

ستاپرمختګ ته زۀ اریان نه یمه
ستاترقۍ ته پرېشان نه یمه
نه وارخطادي بازارونو ته یم
نه چُرتوو ړے دي وغټوبلډنګونو ته یم
نه دي خوشحاله په دې پراخوسړکونو یمه
نه له ماځان ورک
ستاپه ښکلورنګینیوکې د ے
ولې چې زۀ په حقیقت خبریم
ستادپنځه سوه کلونوو ړاندي
په ذهانت او په محنت خبریم
تاپه داخپل لوئ ذهانت اومحنت
دافریقه غرونه لاولوټلو
په دې دنیادي قیامتونه جوړکړو
په جنوبي امریکایانوباندي
دا ېشیایوکونج نه پرېښوؤ
زر دي لوټلو ،په دولت پسې وې
ځکه خوزۀ درته په ډاګه وایم

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاترقي زموږپه سر کړې ده
د تاریخ پاڼې دي له ظلمه ډکې
تاباچهي زموږپه سرکړې ده
ځکه خوستاله سرکونوڅخه
دافریقې دوینوبوئ راوزي
ستاله دې غټوبلډنګونوڅخه
دجنوبي امریکایانو
اسوېلۍ راوزي
ستاله رنګینوبازارونوڅخه
دابشیاکرېږي ،سلګۍ راوزي

نیس ـ فرانس
۰٤اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مځکه جنت

ماخو جنت کله
په خوب لاهم ليدلے نه دے
نو بيا په دې باندې ښه نه يم خبر
چې هلته څه دي او ښائست يې څه دے؟
هلته دي غرونه که ښائسته رغونه؟
يا بيا تک شنۀ سمندرونه؟
که د شاتو او شودو رودونه؟
نه يم خبر چې جنت څنګه ځای دے؟
ولې چې زۀ په دغه مځکه باندې
څه د جنت رنګه يو ځائ وينمه
دلته له کاڼو هم دي بوټي وَتي
خوره ده شنه شنېزه په غرونو باندې
دلته اسمان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه راکښته غوندي،
په سمندرکي خپل شين رنګ پاشلے
دلته يوې خواته خورهورسمندر
وبلې خواته جګ،اوچت،لوی غرونه
په ميان کې ګرځي
يوڅوزماغوندي ساده انسانان
او بې شماره حُوري

مونټې کارلو ـ مناکو
۰۵اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملګري ملتونه

مائیک*چې له ډانس فلوره راستون شو
زما په ځنګ کې په چوکۍ کښېناستو
له خپله جېبه یې ټشو پېپرراوایستو
د خپل تندي خوله یې وچه کړه پرې
یو سوړ له درد ډک اسوېلے یې و کړو
بیا یې وماته و کتل، ګویان شو
"زمافلسطین له تورو بدوډک دے
هره کوڅه مې له بارودو ډکه
هره ویاله مې له سرو وینو ډکه
زندګي هلته ده ارزانه غوندې
خو دلته مو ږ په ټنګ ټکور کې لمانځو
ورځ د ملګرو ملتونو نن بیا
چې هره ورځ دامن غونډې کوې
خبره کړې د مظلومانو د حق

(c) ketabton.com: The Digital Library

چارټرلري دانسانانودحق
خويې عمل چرته هم نه ښکارېږي"
دمائيک آوازشوږغونے غوندي
اوښکي ددهٔ په ښو وبرېښېدې
هم په هغه ګهړۍ رنګينه رڼا
زياته شوه وپړقېده
دموسيقي ږغ هم څه نور پورته شو
دمائيک ږغونےږغ چانهٔ واورېدو
ددهٔو اوښکو ته چا نهٔ وکتل
هريومدهوشه په نڅااخته ؤ
"عظيمه" ورځ يې دتاريخ لمانځله
زهٔ دملګرو ملتونو ودې دوؤڅهروته
ددې خبرواوعمل تضاد ته
فکرونويوړمه له ځانه ليري

تېورن۔اټلي
۲٤اکتوبر۲۰۰۳ء

*مائيک۔په اټلي کي زماملګرے چي دفلسطين اوسېدونکےؤ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په اتلې کې د څه وخت تېرولو پس
يَو نظميه تأثر

ما چې په کومه ورځ
په دې خاوره قدم ايښے دے
تراوسه پورې له دې خاورې سره
هيڅ اُنسيت مې پېدا شوے نه دے
خپلوی مې هيڅ محسوسه کړې نه ده
مينه مې هم چرته موندلې نه ده

- -

زۀ خووګړے يم دهغه خاؤرې
چرته چې مينه بې حسابه کېږي
هرڅه پېئلې درشتوپه تاردي
خپلوي بې کچه دخپلوانو ډېره
مرکزدميني چې خپل مورو پلاردي

- -

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دلته زۀ ټینګي رشتې نه وینم
له میني ډکي فرشتې نه وینم
دلته سپین سري مبندي وینمه
ویجاړي غوندي
دلته پلرونه هم بې وسه وینم
زویان اولُوڼي یې بد مستي وینم
چي نه دموراونه دپلارپه خیال دي
ځکه خو یو تربله دوئ بد حال دي

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

زۀ دا دمیني مرکز دلته
ډېر کمزوره وینم
ما چي کتلي دي په ځیر
هرځل ددوئ سترګو کي
زۀ بې وسي، ناهیله ورځ او تنهائي وینمه
زۀ یې په سترګو کي ارمان ډېر دخپلوي وینمه
تنده دمیني، خوا خوږي وینمه

- - - - - - - - - - - - - - - - - - - -

دا ځنګه خاوره ده، ګلونه دخپلوي نه لري

(c) ketabton.com: The Digital Library

څنګه بیائځان زۀ په دا خاوره ګڼکړم
چې د دې خاورې خپل وګړي لا د ځان د پاره
طلب د میني کوي،
خپله خپلوي ته محتاج
ځکه خوزۀ لا اجنبي یم دلته
تراوسه پوري له دې خاورې سره
هیڅ اُنسیت مي پېدا شوے نه دے

روم۔ اټلي
۱٤نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ښيښنه څهره

هغه څهره
چي به وه تل په تصوّرکي زما
هغه څهره
چي په لېموکي به مي ګرځوله
هغه څهره
چي ما په خپل زړهٔ کي ساتلې وله
و ماته ناست دا مخامخ فنکار نن
دخپل ښائسته هُنر له لاري څخه
هغه څهره
راته تخليق کړله نن
له ښائستې،صفااو سپيني ښيښې

(په اټلي کي دوېنس ښار سره نزدې
په يوټاپو مورانوکي،چرته چي
ښيښنه ګري کېږي)
۱۲اکتوبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

قدرِ مشترک

وائي چي نړۍ په دوؤبرخو وېشلې ده
يوهٔ شمالي اوبله جنوبي نړۍ
هم په دې تقسيم کي
وشمال ته اوله نړۍ وائي
اوجنوب دريمه نړۍ ګڼل کېږي
ولي چي شمال شتمن دے
اوجنوب نېستمن دے
خود شمال د شتمني اود جنوب د نېستي
داتفريق هرځائ شته
هم په شمالي اوهم په جنوبي نړۍ کي
ځکه خوزهٔ نن په شتمن شمال کي
يوڼ پرنېستمن جنوب هم وينم
ددې يوهٔ هيواد
شمال خوبېخي زيات شتمن دے
هم ددغه هيواد

(c) ketabton.com: The Digital Library

جنوب ډېرزيات نېستمن دے
زۀ چي د جنوبي نړۍ وګړےيم
د شمال په دې جنوب کي
اجنبي نه ښکارم
ولي چي زما په جنوب
اودې جنوب کي
د نېستۍ قدرمشترک دے

نېپلز ـ اټلي
۱۲نومبر۲۰۰۳ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

The Dream Merchants

(دانګرېزي دیَو نظم ترتأثرلاندي، په یو داسي
کېفیت کي چي زهٔ یې هم یَو برخه وم)

د پنځه ستورو درجې هوټل ته
ددې هیوادله هریو کونجه څخه
په الوتکو کي راورسېدو
یو څو خواخوږي او زړهٔ سوانده خلګ
په دې سارهٔ هال کي چي غونډ شي سره
دهریوه مخ ته په مېزوي پراته
کمپیوټرونه اوموبائل فونونه
پرمخامخ لویه پرده باندي دوئ
وړاندي کوي رنګین رنګین ګرافونه
دچق چقو او دخندا په شورکي
کړي په غربت باندي اوږده بحثونه

\- - - - - - - - - - - - - - - - - -

چي دډوډۍ پرمېزرا غونډ شي سره
غابونه ډک کړي له رنګ رنګ خورَکو
په ډلوډلو کي ولاړوي سره
خپلو خبروته دوام ورکوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ګوله چې يې ترحلق تېرېږي
ذکر دتهر دماشومانو کوي
دوړو تړو غريبانو کوي
چې د پېپسي غوړپ يې ترحلق تېرېږي
دبوري تنده يادوي ورسره
لاس چې وروړي و رنګارنګ مېوؤته
درپدري بيادخاران يادوي
محرومه ورځ دکوهستان يادوي

په دې سرۀ دوبې په سړۀکوټۀ کې
هريو چې پرېوځي له ډک نسه سره
خاندي دځان له هم نفسه سره
بياله خپل ځانه سره وږغېږي
"څومره خوبونه مې نن خرڅ کړو دبل
ډېرارمانونه مې نن خرڅ کړو دبل
دترقۍ لوئ سوداګريمه زۀ
دغريبۍ لوئ کاريګر يمه زۀ"
بياسترګې پټې کړي خوبونه ويني
او په خوبونو کې نوټونه ويني

اسلام آباد
۲۸اګست ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګلېډيئېټر*

بس ديوۀ اعزاز ګټلو په نيت
دخه دولت راغونډولو په نيت
دخپل طاقت ښکاره کولو په نيت
دباچهانو سات تېري دپاره
دڅوآقاؤدهوس له وجي
څومره مريانودلته سروِبائيلو
څومره سرې وينې دلته خاوري شولې
څومره خوبونودلته ساورکړله

په روم ـ اټلي کي کولوسيوم ته نزدې
۱۵نومبر ۲۰۰۳ء

*په رومن سلطنت کي به په کولوسيوم کي باچهانو او اميرانو مريان سره جنګول، جنګ ګټونکي مريي ته به د ګلېډيئېټر خطاب ورکول کېدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

o

مینه که کوې، قدم په پام راپسي مه اخله
زمالاره که چپه ده نوګام راپسي مه اخله

لیري شوم له تاڅه مجبوریاني موپه میان کي وې
نوم که مي اوس اخلې نوالزام راپسي مه اخله

ماخوسپوږمۍ کښېښووه،دلمرډیوه مي بله کړه
اوس لاسهارګاه ده،ته ماښام راپسي مه اخله

زه شپېلۍ وَ همه په کوڅه کي دي تېرېږمه
خلک دي،ټپې،ته له خپل بام راپسي مه اخله

(c) ketabton.com: The Digital Library

زۀ په یو ښائست پسي اسمان ته رسېدلے یم
نه د رځم په لاس، د زلفو دام را پسي مه اخله

ځمه نه د رېږم، له رقیبه خپل بدل اخلم
ته رُوئ د قرآن، دلوئ کلام را پسي مه اخله

تۀ که تبسّمه! سازول غواړې دنیانوې
خپل ځان کړه تخلیق، خیالونه خام را پسي مه اخله

کوټه
۲۹مارچ ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

رڼامي چالوټ کړه اوڅوک مي په زوال خبردے
دبدبختيوپــــه تيـــارومي ېومـــشا ل خبــــردے

له چا به پټ شي چي دلمرغوندي ځلېږي همېش
دلتــــه هريوزُماديارپــــه خـــدوخا ل خبــــردے

اوس بـه وتاتــه څــه سـندري د سـپرلي وَوايـم
زۀ خـوازغي لانـه لرم، پـه دي ډوکـا ل خبـردے

مــوږچي لوظونــه لــه يوبــل سـره کـول دمينــي
په دي يوخدائ اويوداستادزني خا ل خبردے

(c) ketabton.com: The Digital Library

لــه مــا دژونــد دزړه وبم قــصې تــه ځلــه پوښــتې
وخــت خوزمادهريودرډ پــه ســراوتا ل خبــرد ے

موږ پـــښتانهٔ دي يـــودلا رخنهٔ تراوســـه پـــوري
ستاپه مغل سلوک دوخت هريوخوشحا ل خبرد ے

تبـــسّم ســـتاوارهٔ نازونـــه پـــه خنداځكـــه وړي
له فراق ځان ګوري، په خوندچې دوصا ل خبرد ے

کوټه
۲۸مارچ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ترچنارونومي لړکم اېښې دے
قدمي له ځانه سره سم اېښې دے

په سهارګاه کې به ګلونه ګورم
ما په بڼوکي يَوشبنم اېښې دے

پلونه مې وړي دي له ځانه سره
ما که په دې خاؤره قدم اېښې دے

دالف رنګه زۀ خود سره نه يم
سرمي دواؤپه شاني خم اېښې دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرهرجـــوړيږي،دړديې لازيـــاتيږي
مـاچې هركلـه پـرې ملهـم ايـښې دے

خوشحالي ولـي ليـري تـښتي دژوند
بنـستۀ يې ګـوره چاپرغم ايـښې دے

ترخپـل زړګـي پـوري زۀ وشـرنګيږم
ځـان مـي دشـنوبنګړورَقم* ايـښې دے

کوټه
۲۳اپريل ۲۰۰٤ء

*غوندي، رنګه،ډول

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

نه په يو رنګ کي اوسم، نه خپله څهره بدلوم
څنګه انسان يم چي له وخت سره جُثه بدلوم

د حُسين رنګه د هر ظلم مخ نيوے کومه
د يزيد غوندي کربلا په هديره بدلوم

زما په سينه کي کله کله د مور زړۀ درزيږي
داسي وخت هم راشي،اولادزۀ په پيسه بدلوم

پخپله روے شم اوهره شپه خپل ځان وېروم
ځکه خوهره ورځ سهارخپله کمره بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

رڼا هم غواړم، خوتیارې مې هم پرځان پیرزوشي
څه بدبختي مي ده چي لمر زهٔ په ډیوه بدلوم

په ملنګي کي کله کله عرش ته ور سپړم
کله قارون سم خپل هرڅه په خزانه بدلوم

په یوهٔ شکل کي آدم او ابلیس دواړهٔ ښکارم
مخ بدلولے نشم، ځکه آئینه بدلوم

په حفاظت کي هم زهٔ ځان سلامت نه ګڼمه
د کور ګَودي له منجاري څه په چاړه بدلوم

ځان چي با چاکړم نوله خلګو څخه لیري شمه
کله په خلګو کي د خپل حق هم ناره بدلوم

بدرجمالي ته نکلونه د توردېب کومه
وآدم خان ته د دُرخوبیا زهٔ قصه بدلوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه وخت دګل غوندي تازه او ښائسته ایسېږم
ځان بیا تروږمه له خزان سره سره بدلوم

کورته چي ننوځم، له ځانه شم د باندي پاته
چي وځم بیا د کلا هره دروازه بدلوم

چي زۀ آذرشمه، خدایان جوړکړم په خپلو لاسو
چي ابراهیم شم، بتخانه بیا په کعبه بدلوم

په ښائستو ټپو کي زماله وجي خوند پیدا دے
هغه هم زۀ یمه چي غاړي په نوحه بدلوم

په یو وجود کي په زرګاؤ تضادونه لرم
ځنګه انسان یم چي له وخت سره جُثه بدلوم

کوټه
۰۸ جولائي ۲۰۰٤ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

ه

ما پاللې د دنیا هم دښمني وه
له خپل ځانه سره زما هم دښمني وه

په یوه ترون دوه رنګه وو ترلي
چي یاري وه زما او ستا ، هم دښمني وه

په سپرلي کي هم خزان ته ور نږدې شوۀ
چي له ګل سره د چا هم دښمني وه

ما به څنګه مینه هر ځای خورولـه
را پرې ایښې چي بابا هم دښمني وه

چي به کومه شپه وصال لره ورتلمه
له سپوږمۍ سره به زما هم دښمني وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـا هغـه وخـت هـم ډيـوې بلـي سـاتلې
يـــادول چـــي د رڼـــا هـــم دښمنـــي وه

ما د يار نوم له خپل ځان سره نه اخستو
تبـــسمه! هلتـــه دا هـــم دښمنـــي وه

بورے
۱۸ جون ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

○

شپه ده پر څه خلګو لا تر اوسه هم
هره ورځ را خېژي په هر کور کې لمر

چا چې به ډېوې راوړلې هره شپه
نن ئې رانه یوړلو په پور کې لمر

مور ته په هر حال کې رسوی رڼا
خپله تولـه ورځ اوسي په اور کې لمر

راسئ په تیارو کې لار در وښیم
ما ساتلی دے د سترګو تور کې لمر

یو واري په ځان کې کړه خوره رڼا
ښکاري به و تاته په هر لور کې لمر

پېښور
۰۲ جولائي ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

ړوند دي شومه په ديدن پسي، نور غواړم
ځکه اوس له بله سترګي په پور غواړم

ستا ښائست د ځان کړم ځنګه، نه پوهېږم
تا په ځان کي، زه د ځان رنګه خور غواړم

زما نعرې تر باچهانو نه رسېږي
اوس به خپل حق له هر چانه، په زور غواړم

زه وړه نړۍ د مينې سازومه
پېښور، کوټه، کابل، نه لاهور غواړم

د بهر لمبې ما کله سوځې نه شي
زه پناه د ځان دننه له اور غواړم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه لـــه زيـــارو کاروبـــار نـــه جوړومـــه
پــه صـلـه کــي و بچيــانو تــه کــور غــواړم

تبـــسم بـــه پـــه امـــان لـــه هـــر آفـــت يـــم
را رســـېږي بـــه، دعـــاوي د مـــور غـــواړم

پېښور
۲۵ مئ ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

O

په څو شېبو مې تر اسمانه يوسي
خيال چې دې راشي، ما له ځانه يوسي

يم په صحرا کې د پل غوندې پاتې
څوک به مې بيا تر خپل کاروانه يوسي

روي مې نه پرېږدي، آزاد نه يمه
خلک دې ما له دې مکانه يوسي

ډېر دي ساده، د مينې کلي خلک
هره خبره زر تر خانه يوسي

زما د سپرلي ګلان تر زړه وختل
څوک به ازغي سر له خزانه يوسي

قاصد د وصل خبر نه راوړي، خو

(c) ketabton.com: The Digital Library

زړه د هجر تر جانانه يوسي

ته چې خبرېږې، تبسم شعرونه
ستا د ښائست له ويره دېوانه يوسي

بوره
۱۲ دسمبر ۲۰۰۵ء

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشاعر پېژندګلوي

نوم: محمد عارف

قلمي نوم: عارف تبسم

دپلار نوم: حاجي شيرافضل

ټاټوبۍ: بورے، لورالائي

تعليم: ايم- اې انګرېزي ادبيات

ايم- اې بين الاقوامي تعلقات

درک: مکان 246- رحيم کالوني جبل روډ

هده – کوټه، سهېلي پښتونخوا

فون: 0333 - 7804824

اي مېل: ariftabassum@yahoo.com

چاپ کتابونه

١- ګلوبلائزېشن اورمادري زبانين (ترتيب)

٢-آزادی کی پهلی کرن (ترجمه)

٣- دلمرپل (هم دا مجموعه)

ناچاپ کتابونه

١- ادب، ژبه او ګلوبلائزېشن (دپښتومقالو مجموعه)

٢- جب کارپورېشنوں کی حکومت هوګي

(داردومقالو مجموعه)

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library